

SZAKDOLGOZAT

Bódizs Kornél

2024

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Budai Campus**

Felszámolási és vagyonfelügyeleti szakközgazdász szak

**A felszámolási eljárás és a bírósági végrehajtás
összehasonlítása különösen a vagyon
értékesítése szempontjából**

Belső konzulens:	dr Zsiga László c. egyetemi docens
Belső konzulens intézete/tanszéke:	-
Külső konzulens:	dr Dobos Tamás jogtanácsos, jogi igazgató, Inhold Zrt.
Készítette:	Bódizs Kornél

**Budai Campus
2024**

Tartalom

1.	Bevezetés – célkitűzések, a választott téma aktualitása.....	4
2.	A bírósági végrehajtás, illetve a felszámolás hitelezői szemmel	5
2.1.	A hitelező gazdasági megfontolásai.....	5
2.2.	A rendelkezésre álló információk köre, forrása, megszerzhetősége	6
2.3.	Jogi feltételek, a bírósági végrehajtás és a felszámolás hitelező (végrehajtást kérő) által mérlegelhető jellemzői.....	7
2.4.	A hitelező szervezete, üzleti tevékenysége, ebből következő behajtási stratégiája	12
2.5.	Az adós cég és a tartozás jellemzői	14
2.6.	Költségek: azok előlegezése, a felmerülés ideje	16
2.7.	Egyezség, megállapodás.....	18
2.8.	Együttműködési kötelezettség.....	18
2.9.	Fizetési kedvezmények	18
2.10.	Egyezség az eljárásokban	20
3.	Vagyonerőértékesítési eljárások.....	22
3.1.	Az értékesítés módja.....	22
3.2.	Az eljárások értékelése	24
3.3.	Ingó árverés	25
3.4.	Ingatlan árverés	26
3.5.	A vagyontárgyak értékesítése a felszámolási eljárásban	27
3.6.	A vagyontárgy átvétele	30
3.7.	Az elővásárlási jog és gyakorlása	30
3.8.	Zálogjog.....	31
3.9.	Az adós végrehajtás alá vonható, illetve felszámolás körébe tartozó vagyona.....	32
3.10.	Az értékesített vagyontárgyból való térülési sorrend, zálogjogos igények	35
3.11.	Kielégítési sorrend a végrehajtásban	35
3.12.	Kielégítési sorrend a felszámolásban	36
3.13.	Az eljárás befejezése	38
4.	Kockázatok, eredményesség a vagyonerőértékesítés kapcsán	39
4.1.	A vagyontárgyat megszerző vevő kockázatai.....	39
4.2.	Hitelezői kockázatok a vagyontárgy megszerzésével kapcsolatban	41
4.3.	Az értékesítésre kerülő vagyon/vagyontárgyról rendelkezésre álló információk, azok teljessége, megbízhatósága.....	42
5.	Hitelezővédelem, adósvédelem, garanciák.....	43
5.1.	Az értékesítésre kerülő vagyontárgyak megfelelő értéken történő eladásának garanciái .	43

5.2.	Adósvédelem a vagyonértékesítés során	44
5.3.	Adatvédelmi kérdések	45
6.	Példák, hitelezői modellek.....	46
6.1.	Hitelezői megfontolások a követelés-vásárlás során.....	46
6.2.	Hitelezői ingatlan átvétel dilemmája	50
7.	Záró gondolatok, értékelés.....	51
7.1.	A jogintézmények szerepe a (nemzet)gazdaságban	51
7.2.	Záró megállapítások.....	52

1. Bevezetés – célkitűzések, a választott téma aktualitása

A témaválasztás első indoka, hogy a dolgozat címe szerinti kérdésnek nincs olyan átfogó szakirodalma, amely a gyakorló szakemberek üzleti szempontjaiból, elsősorban hitelezői oldalról mutatná be annak gazdasági hátterét, vagyis azokat az eseményeket, megfontolásokat és valószínűségeket, amelyek hitelezői szemmel egy-egy felszámolással, illetve végrehajtással kapcsolatos hitelezői megfontolás tárgyát képezhetik.

A vagyon értékesítése mind a felszámolásban, mind pedig a bírósági végrehajtásban az eljárások kulcs-eleme, azonban eltérő súlyt képvisel, hiszen az előbbinél jellemzően nem működő, vagy a működés befejezését célzó cég vagyonából való térülés elsősorban a vagyon értékesítéséből – ideértve a vagyonelem átvételét – lehetséges, míg kisebb súlyt képvisel az egyezség vagy a működésből származó bevétel. A bírósági végrehajtás élő – bár nem szükségképpen működő vagy aktív – adósánál a vagyon értékesítés mellett további hangsúlyos elemek sorakoznak, ideértve az adós önkéntes teljesítése mögött azt a fenyegetést is, hogy a fizetési mulasztás a cég megszűntetési eljáráshoz is vezethet. A vagyonértékesítésből való térülés meghatározó eleme lehet a zálog, a hitelezők eljárásban való részvétele, aktivitása, a követelés nagysága, besorolása, a vagyonértékelés módja és hitelessége, az eljárás gyorsasága, költségei és még számos elem, amelyek a dolgozatban kifejtésre kerülnek. A hitelező számára fontos lehet mindezek lehetőleg előzetes mérlegelése, a döntéseinél való figyelembevétele, illetve utólagos értékelése.

A dolgozatnak természetesen része a jogi keretek és eljárások ismertetése, azonban a fókusz nem a jogi elemzésen, hanem az intézmény gazdasági értelmén és jelentőségén van. Részleteiben mutatja tehát be azokat a döntési pontokat, választási lehetőségeket, amelyek a hitelező előtt nyílnak meg, egyúttal ismerteti ezek korlátait, elvezetve azokhoz a valószínűségekhez, amelyek a legfontosabb hitelezői cél: a követelés megtérülésének esélyeit próbálják a leginkább tervezhetővé tenni.

A cégek megszűntetése, illetve ezzel párhuzamosan – vagy végrehajtásban ettől függetlenül – a hitelezői érdekek érvényre juttatása nemzetgazdasági és társadalmi léptékben, illetve a jogrend fenntartása szempontjából is jelentőséggel bír, így a dolgozat további célja, hogy a jogintézmények ezen vonatkozásaira is kitérjen.

A téma aktualitását erősíti, hogy az elmúlt években fellépő gazdasági nehézségek és azok nem minden szempontból szokványos kormányzati kezelése mellett a hitelezői érdekek érvényesítése kevesebb hangsúlyt kap úgy a szabályozásban, mint a közbeszédben. A csökkenő, de igen magas szintről mérséklődő infláció és a hasonló utat bejáró jegybanki alapkamat, a forint árfolyam, a beruházások visszaesése, a finanszírozás drágulása jelenleg is abba az irányba hat, hogy a bedőlő cégek száma növekszik, illetve a közeljövőben is növekedni fog. Az adósvédő intézkedések pedig azzal járnak, hogy megmentenek olyan piaci szereplőket is, akik előbb-utóbb, a megmentésükre tett intézkedések ellenére mindenképpen felszámolási vagy –

jobb esetben – bírósági végrehajtási eljárás alatt találják magukat. A kamatstop kivezetése várhatóan tovább fogja erősíteni ezt a folyamatot.

Ha egyet hátra lépve az üzleti élet tágabb összefüggéseit elemezzük, láthatjuk, hogy a hitelezői oldal egyúttal adósi oldal is, ahol a behajthatatlan kintlévőségek magukkal ráncsolták jól működő cégeket, illetve többnyire a hitelezők azok, akiknek terhére az adósmentő intézkedéseket fogantatosították (pl. ügyleti kamatstop, késedelmi kamatstop, a korábbi hitelmoratóriumok és végrehajtási korlátozások). A közeljövőben tehát sok tényezőtől függően, mind a felszámolások, mind a bírósági végrehajtások számának megnövekedésére, de legalábbis ennek nagyobb üzleti kockázatára számíthatunk, ami azzal jár együtt, hogy egyre többen lesznek a hitelezői oldalon is, akiknek szükségük van a behajtási tapasztalatokra, úgy jogi, eljárási tekintetben, mint a hitelezőket érintő kérdések pénzügyi vonatkozásaiban. Egy dolgozat természetesen nem alkalmas arra, hogy konkrét ügyekben igazítsa el, azonban az olvasónak – és a dolgozat készítőjének is – ad egy olyan rendezett szempont rendszert, amelyet érdemes az ilyen eljárások esetleges részt vevőjeként szem előtt tartania.

2. A bírósági végrehajtás, illetve a felszámolás hitelezői szemmel

2.1. A hitelező gazdasági megfontolásai

A hitelezői igény érvényesítésére szolgáló lehetséges eljárások közül egyeseket a hitelező választ, másoknál az adós vagy más hitelező, hatóság (bíróság) által kezdeményezett eljárásban vesz részt vagy kénytelen részt venni (végelszámolás, csődeljárás, felszámolás, kényszertörlesztés, illetve ahhoz vezető törvényességi felügyeleti eljárás, vagyonrendezési eljárás, szerkezetátalakítási eljárás).

A hitelező igény-érvényesítési döntéseinek tehát első kiindulópontja, hogy van-e módja a választásra, de ha van, akkor is mérlegelnie kell, hogy a későbbiekben a választott eljárást nem írja-e felül egy másik eljárás, amelyet nem ő kezdeményezett. A bírósági végrehajtásra kerülő, cég adósok esetében kimondottan gyakori, hogy az adós végül felszámolás alá kerül, ahogyan az sem ritka, hogy az adós gazdasági megmentésére vagy szabályszerű működésének helyreállítására indult más eljárás sikertelen, ezért az felszámolással folytatódik vagy ahhoz vezet. A végrehajtás és a felszámolás, mint igényérvényesítési lehetőség mögött álló hitelezői megfontolások – amelyek gazdasági és jogi lehetőségeket, illetve szükségszerűségeket egyaránt takarnak – az alábbi, a hitelező lépéseit meghatározó körülmények vizsgálatát teszik indokolttá:

- a rendelkezésre álló információk köre, forrása, megszerezhetősége;
- jogi feltételek, a bírósági végrehajtás és a felszámolás általános jellemzői;
- a hitelező szervezete, üzleti tevékenysége, ebből következő behajtási stratégiája;
- az adós cég és a tartozás jellemzői
- várható költségek
- egyezség és megállapodási lehetőségek.

A gazdasági társaságokkal szembeni követelések jogi úton történő érvényesítésének a hitelező számára nyitva álló módjai a felszámolási eljárás kezdeményezése, vagy a végrehajtható okiraton alapuló bírósági végrehajtás kezdeményezése. A behajtási eszköztár azonban túlmutat az igénybe vehető jogi eljárásokon, hiszen az adóssal való kapcsolatfelvétel, felszólítás, egyezkedés, fizetési kedvezmények biztosítása, jogi következmények kilátásba helyezése esetenként elkerülhetővé teszik magát a jogi eljárást. Ilyenkor is szerepe lehet az adós (vagy az adós működésében érdekelt más személy) önkéntes, vagy józan megfontolás alapján történt teljesítésében annak, hogy az adósnak a jogi eljárást, annak következményeit és költségeit mérlegelnie kell, azokat mérsékelni vagy elkerülni próbálja.

A jogi lehetőségek hitelezői kiaknázása számos körülmény mérlegelésén alapul: követelése jogalapjának és összegének bizonyíthatósága, az érvényesítés idő igénye, költsége, a térülés valószínűsége, de szóba jöhetnek az adóssal szembeni további követelések, partneri viszony, az adós további működéséhez fűződő érdek, és méltányossági megfontolások is.

2.2. A rendelkezésre álló információk köre, forrása, megszerezhetősége

A hitelező üzleti tevékenységétől is függően az adós cégről az alábbi forrásokból lehetséges információt gyűjteni:

- nyilvánosan elérhető információk
- az adós által szolgáltatott adatok és monitoring információk
- a folyamatban lévő eljárásban feltárt vagy keletkezett információk
- statisztika és valószínűségek (korábbi eljárások, hasonló adósok vagy hasonló típusú tartozások ügyében szerzett korábbi tapasztalatok).

A cégjegyzékben, cégközlönyben, előfizetési adatbázisokban fellelhető információk, valamint a változások folyamatos nyomon követése alapvető érdeke a hitelezőnek, illetve a pénzügyi szektorban – üzletszerűen hitelezéssel foglalkozó cégeknél – kötelező is a cégek monitoringja nem csak a fizetőképesség vizsgálata szempontjából, de a pénzmosás megelőzési kötelezettségek teljesítése körében is. A hitelezéssel foglalkozó cégek tapasztalatai szerint a kkv szektorban gyakori, a lejárt tartozással rendelkező cégeknél pedig tömeges jelenség, hogy a cégek felhagynak érdemi üzleti tevékenységükkel, velük szemben felszámolás indul, de a tartozások rendezése szempontjából nem csak a pénzügyi adatok változása hívhatja fel a figyelmet a monitoring szükségességére.

A teljesítőképesség szempontjából külön is figyelendő adatok:

- vezető, tulajdonos, székhely változás, esetleg ezek többszöri változása vagy a cég tevékenységéből nem következő külföldi részvétel
- kapcsolati háló: az adóshoz, vezetőjéhez, tulajdonoshoz köthető más cégek, azok pénzügyi eredménye, működése, azokkal szembeni eljárások
- cég profilhoz nem illeszkedő üzleti tevékenység vagy az eredmény nem az elsődleges tevékenységből származik
- pénzügyi jelentés veszteséges évről, évekről
- pénzügyi jelentés közzétételének elmulasztása
- eladósodottság
- bírósági végrehajtás

- törölt adószám
- törvényességi felügyeleti eljárás
- csőd, kényszertörlesztés, felszámolás.

Az adós által szolgáltatott adatok köre a fentiekén túl is adhat okot a figyelemre, intézkedésre. Ezek:

- szerződéskötés, ügyfél átvilágítás, üzleti kapcsolat létesítésekor megadott adatok (és üzletszerű hitelezőnél az ezeken alapuló hitelbírálat)
- az adós önkéntes kommunikációja fizetési problémákról
- rendszeres adatszolgáltatás: mérlegek és beszámolók benyújtása, ezeken alapuló hitelezői számítások (mérleg elemzés, jelenérték számítás)
- az adós ellenőrzése (helyszíni tevékenység ellenőrzése, fedezet ellenőrzés)
- a kötelező (illetve adós által szerződésben vállalt) adatszolgáltatás elmaradása.

Amennyiben sor kerül az adós elleni igényérvényesítési eljárás indítására, az eljárás maga is számos adattal szolgál:

- az adós elérhetősége, ténylegesen folytatott üzleti tevékenysége
- bankszámla, adós nyilvántartott, illetve fellelhető vagyontárgyai, azok értéke
- további fizetési kötelezettségek és azok lejárt volta
- üzleti iratok megléte, tartalma, azok alapján készülő mérleg
- más eljárások eredménye.

Statistika:

A sok adóssal rendelkező hitelezőnél (bank, közüzemi szolgáltató, távközlési szolgáltató, követelészvásárló pénzügyi vállalkozás) rendelkezésre áll egy olyan adatbázis, amely az adósok, tartozások, eljárások és általánosabban a piaci folyamatok elemzésére alkalmas és lehetőséget ad a hasonlóságok összevetésére, abból gazdasági következtetések levonására. E körben releváns lehet

- a piac helyzete, amelyen az adós jelen van
- hasonló termékek, hasonló összegű tartozások behajtási sikeressége
- hasonló szereplők elleni korábbi eljárások sikeressége
- a konkrét ügyet kezelő végrehajtó, felszámoló sikeressége más ügyekben
- térülés: annak nagysága, ideje, üteme.

2.3. Jogi feltételek, a bírósági végrehajtás és a felszámolás hitelező (végrehajtást kérő) által mérlegelhető jellemzői

A felszámolás eljárás jogszabályi alapjait a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) adja, a bírósági végrehajtás jogszabálya a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.).

A felszámolás az adós megszüntetése, és teljes vagyonának elvonása történik, egyidejűleg valamennyi (bejelentkezett) hitelező részvételével, szemben a végrehajtással, amely hitelezőnként zajlik úgy, hogy az az adós jogalanyiságát nem érinti, sőt, alapvető cél, hogy a tartozás behajtása mellett az adós létfenntartása is biztosított legyen: Ebben az eljárásban nem

szükségképpen, hogy az az adós valamennyi vagyona, jövedelme vonatkozásában lefolytatásra kerüljön.

A Cstv. a felszámolási eljárás kettős céljaként a fizetéseképtelen adós jogutód nélküli megszüntetését, és a hitelezők érdekeinek védelmét, illetve kielégítését fogalmazza meg, míg a Vht. alapvető célja a határozatok és követelések végrehajtása, amelyben a jogszabályok érvényre juttatását, önkéntes jogkövetés hiányában, az állam kényszerítő ereje biztosítja.

Az eljárás alá vonhatók köre szintén különbözik: előbbi esetben gazdálkodó szervezetek, utóbbinál bármely más jogalany is lehet adós (természetes személy, jogi személy, állam). A hitelezőnek tehát attól függően is kell döntenie, hogy felszámolást vagy végrehajtást kezdeményezzen, hogy milyen típusú adóssal áll szemben.

Releváns a hitelező számára az is, hogy megindult-e már valamelyik eljárás, esetleg van-e valószínűsége egy más személy által indítandó jövőbeli eljárásnak (felszámolásnak): a felszámolás és végrehajtás alá-fölérendeltségi viszonyban állnak egymással, mégpedig a felszámolás javára abból a szempontból, hogy a két eljárás azonos adós ellen egyidejűleg nem folyhat. A felszámolás kezdő időpontját követően sem bírósági, sem más végrehajtási eljárás keretében vagyoni igény érvényesítésére nincs lehetőség. Ha az adós cég ellen felszámolás indul, akkor a folyamatban lévő végrehajtási eljárásokat meg kell szüntetni, és a követeléseket csak a felszámolási eljárás keretében lehet érvényesíteni.

A Vht. meglehetősen szűkszavúan fogalmaz a két kérdéses eljárás kapcsolatáról, csupán utal rá, hogy ha más törvény úgy rendelkezik, a bíróságnak meg kell szüntetnie a végrehajtási eljárást. (55. § (1) bek.), a részleteket a Cstv. 38. § (1) szabályozza: „Az adós ellen a felszámolás kezdő időpontjában folyamatban lévő - a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos – végrehajtási eljárásokat a végrehajtást foganatosító bíróságnak (hatóságnak) haladéktalanul meg kell szüntetni, a lefoglalt vagyontárgyakat és a befolyt, a végrehajtás költségeinek levonása után fennmaradó, de még ki nem fizetett pénzeszközöket a kijelölt felszámolónak kell átadni. Az adós ingatlanán fennálló végrehajtási jog a felszámolás kezdő időpontjában megszűnik. A felszámoló a végrehajtói díjjegyzékben foglalt díjfelszámítás ellen külön jogszabály rendelkezései szerint végrehajtási kifogást terjeszthet elő. A bíróság a felszámolást elrendelő jogerős végzést megküldi a végrehajtást elrendelő, vagy - ha azt ismeri - közvetlenül a foganatosító bíróságnak (hatóságnak); a végrehajtást elrendelő bíróság (hatóság) a felszámolás elrendeléséről haladéktalanul tájékoztatja a végrehajtást foganatosító bíróságot (hatóságot).” (A végrehajtási eljárások megszűnésének ezen formáját a törvény 1993-as módosítása vezette be. A módosítás előtti rendelkezések szerint a végrehajtási eljárásokat csak felfüggeszteni kellett.)

Konkrét jogi előfeltételek:

- A végrehajtás kezdeményezéséhez szükséges a végrehajtható okirat, amely fizetési meghagyásos vagy peres eljárás eredményeként, illetőleg záradékolható közjegyzői okirat formájában állhat rendelkezésre.
- A felszámolás hitelezői kezdeményezéséhez szükséges az adós fizetéseképtelenségének alátámasztása: szerződésen alapuló elismert, vagy nem vitatott követelés, illetve jogerős bírósági határozaton, fizetési meghagyáson alapuló követelés a teljesítési határidő letelte után, vagy végrehajtásban behajthatatlan tartozás (minden esetben 200 000 Ft felett). Gyakori azonban, hogy már folyamatban lévő felszámolásban szükséges részt venni, a hitelezői igény bejelentésével.

A jogi behajtási eljárások eredményessége szempontjából kiemelhető közös jellemzők:

- Az eljárás akkor sikeres, ha az adóssal fennálló kapcsolat során vagy a nem jogi behajtásban szerzett/elemezett információkra épül. Nem kizárólag az adós vagyontárgyaira és jövedelmére/bevételére vonatkozó információkra van szükség, az adós együttműködése – pl. teljesítése akár nem közvetlenül az adóstól származó forrásból – vagy más tartozásai, más hitelezők magatartása, a tartozás/behajtási költség arány mind kihat a sikerességre.
- Az eljárás dokumentumokon alapul (elsősorban: szerződés, általános szerződési feltétel, kondíciós lista, felmondás + tértivevény, felszólító levél + tértivevény, tartozás történeti levezetés, jogerős ítélet/határozat, adósi nyilatkozat vagy annak elmaradása). A követelés dokumentáltsága úgy is, mint annak kellően alátámasztott, bizonyított volta, vitathatósága, illetve közvetlen végrehajthatósága meghatározza a hitelező mozgásterét.
- A jogi eljárás költséges és elhúzódik, ezért az eljárás minden szakaszában újra meg kell fontolni, hogy sor kerüljön-e a következő lépésre, az arányos-e az elérhető eredménnyel. Mérlegelni kell pl., hogy várhatóan a pert megnyerjük-e, kérelmünknek helyt adnak-e, az újabb költséget érdemes-e ráfordítani azzal, hogy a hitelező célja nem magában a jogi siker (pernyertesség vagy a hitelező számára kedvező határozat elérése), hanem a pénz behajtása, ezért elsősorban a térülés, behajthatóság valószínűségét kell mérlegelni.
- Az eljárás hosszára markánsan kihat az adós/képviselője felkészültsége, időhúzó szándéka (időhúzó tárgyalásokat folytat, ígéreteket tesz, kifogásokkal lassítja az eljárást, kimenti a cég vagyonát, fedezetelvonó ügyleteket köt, átruhazza az adóssággal teli cége üzletrészt), de szerepe van a többi hitelezőnek és a hitelezők közötti versengésnek, az iratok és vagyontárgyak fellelhetőségének, piacképességének és az eljárást lefolytató végrehajtó, felszámolóbiztos munkájának is.
- Az eljárást általában minden kötelezett és vagyontárgy ellen, egyszerre érdemes indítani (kezes, bt-beltag, zálogkötelezett stb.), vannak azonban kivételek: ha előzetesen úgy mérjük fel az érintettek vagyonát, hogy egyes kötelezettektől nem vagy csekély térülésre számítunk, akkor vele szemben megfontolható az eljárás mellőzése, vagy – költséghatékonysági okokból – kisebb összegre elindítása (vagy pl. magánszemély ellen csak munkabér-letiltás kérése). Pontosán fel kell mérnünk, mely kötelezettől mit várhatunk el (milyen vagyona, jövedelme van, annak egésze tárgyát képezi-e az eljárásnak, azonnal érvényesíthető, vagy sortartó/mögöttes felelőssége áll fenn a tartozásért, illetve vele szemben külön eljárás indításának van-e helye).

A bírósági végrehajtás, eredményesség szempontjából releváns jellemzői:

- A végrehajtás állami kényszer alkalmazásával, valamennyi ingó és ingatlan vagyona, jövedelemre, követelésre, üzletrésze, bankszámlára, befektetésre, árukészletre stb. kiterjedhet (az eljárást korlátozhatjuk egyes vagyontárgyakra vagy bevételekre, ha az a költségek mérséklése okán érdekünkben áll).
- A végrehajtás adósonként és követelésenként külön zajlik, csak egy-egy végrehajtási cselekmény kapcsolódik össze (pl ingatlan árverés több végrehajtást kérő javára).
- A tapasztalat – a nagy számú követelést kezelő cégeknél – azt mutatja, hogy
 - o magánszemélyeknél a munkabér letiltása és a részletfizetési megállapodás az elsődleges forrása az eredményes végrehajtásnak
 - o a kkv szektorba tartozó cégeknél az inkasszó és szintén a kedvezmény megállapodás szokott sikerrel járni: Az olyan cég, amelynek több lejárt tartozása

- van, köztük adó- közüzemi vagy banki tartozás, igen nagy az esélye, hogy előbb-utóbb felszámolás indul
- nagyobb, működő cégeknél komoly lehetőség kínálkozik annak felmérésére, hogy ha a cég folytatni tudja a gazdasági tevékenységét, akkor számszerűsíthető, hogy milyen ütemben és milyen nagyságú tartozást képes kitermelni
 - a végrehajtásra rendszerint akként kerül sor, hogy a könnyen lehívható biztosítékok már érvényesítésre kerülnek (bankgarancia, állam vagy állami cég által vállalt kezesség, óvadék stb.), a végrehajtásra csak a személyes kötelezettek (kezes) és az ingatlanfedezetek maradnak.
- A végrehajtás nem magától zajlik. A végrehajtó intézkedései mellett szükséges, hogy a végrehajtást kérő is nyomon kövesse az eljárást, és annak hatékony lefolytatását információval és a végrehajtási cselekmények szorgalmazásával támogassa. Ez a feladat túlmutat a kötelező nyilatkozatokon (térülés bejelentés vagy döntés egyes vagyontárgyak végrehajtás alá vonásáról vagy egyes cselekményekről), szükséges, hogy a végrehajtást kérő aktívan figyelje, melyek lehetnek a soron következő cselekmények, amelyet a végrehajtó még nem végzett el vagy arra már régen került sor, illetve, ha az adósra, elérhetőségére, vagyonára, bevételére vonatkozó információval rendelkezik, azt közölje. A legtöbb végrehajtói intézkedéshez a törvény (Vht.) nem szab határidőt, ekként fontos lehet, hogy a cselekményeket a végrehajtást kérő maga szorgalmazza.
 - Az adóssal való közvetlen kommunikáció az eljárás folyamán háttérbe szorul, kiegészítő jellegű, azonban a nem jogi behajtás egyes elemei itt is alkalmazhatók. Ha a végrehajtást kérő kezdeményez, keresi a kapcsolatot az adóssal, sikeres megegyezést hozhat létre. A változatos gazdasági területen tevékenykedő adósok nem minden esetben rendelkeznek azokkal az ismeretekkel, amelyek segíthetik az adósság okozta helyzetből való kilábalást. Ilyenek lehetnek az esetleges kedvezményekre vonatkozó ismeretek, a fedezeti ingatlan saját értékesítése, a saját kintlévőségek behajtása, a tartozás refinanszírozása.
 - A végrehajtási eljárásban a követelések behajtása – részben – a megelőzés elve szerint történik:
 - ha a végrehajtás több, a törvény által előnyben nem részesített végrehajtást kérő javára van folyamatban, a közvetlenül készpénzre, bankszámlán kezelt összegre, letiltható jövedelemre (magánszemélynél) vezetett végrehajtás annak a végrehajtást kérőnek a javára eredményez térülést, akinek az ügyében az eljárási cselekményt lefolytatták, illetve előbb lefolytatták. A később sorra kerülő végrehajtást kérő hátrányára előfordulhat, hogy a végrehajtási cselekmény nem eredményes. A zálogjogos végrehajtást kérő követelése a biztosítékból való kielégítés során előnyt élvez, egyéb vagyontárgyak árverezése arányosan térül;
 - ha valamely követelés érvényesítésére nincs folyamatban végrehajtás, akkor csak zálogjogos hitelezőnek van lehetősége más végrehajtásba való bekapcsolódásra. Más személy javára folyamatban lévő végrehajtásról egyébként korlátozottan lehet információhoz jutni (cégek esetében van közzétett, egyes alkalmazások segítségével is figyelhető végrehajtási információ).

A felszámolási eljárás eredményesség szempontjából releváns jellemzői:

- Felszámolási eljárásban az eredményességet meghatározó körülmény a piacképes vagyonelemek köre és az adós üzleti (termelő) tevékenységének folytatásával elérhető bevétel.
- A felszámolás a hitelezőket – egyes priorizált követelések kivételével, a törvényben meghatározott kielégítési sorrendben – egymás mellé rendezi. A követelés bejelentésére nyitva álló határidők (40 nap, 180 nap) elmulasztása a követelés térülési sorrendben való hátra sorolását eredményezik, illetve a követelés érvényesíthetőségének elvesztésével – sőt, egyes esetekben a további kötelezettek (Bt beltág, kezes) kötelemből való szabadulásával – járnak. A zálogjogos követelés a felszámolás esetében is elsőbbséget élvez (a zálogjog azonban kizárólag a felszámolásban érvényesíthető, míg az óvadék felhasználása időben korlátozott), az azonos sorban lévő követelések kielégítésének pedig a követelések arányában van helye.
- A felszámoló tevékenysége a bírósági végrehajtó tevékenységéhez hasonlóan meghatározó (halad-e az eljárás, megosztja-e a rendelkezésre álló információkat ki vannak-e tűzve a vagyon értékesítésére szóló pályázatok, reális-e a vagyontárgyak becsült értéke). A felszámolás 2 éven belüli befejezésének kötelezettségén túl az egyes felszámolóbiztosítási cselekményeket a törvény szűk körben köti határidőkhöz.
- Az eljárást jelentősen lassítja, ha a cég iratai nem állnak rendelkezésre, ha a cég korábbi vezetője nem vagy nem megfelelően működik együtt.
- A kkv szektorban kimondottan gyakori a felszámolás költségeit sem fedező (egyszerűsített) eljárás, illetve a behajthatatlansági nyilatkozat mielőbbi beszerzése a hitelező részéről. A valóban vagyonnal rendelkező cégek felszámolása azonban széles teret enged a hitelezői döntéseknek.
- A felszámolásban érvényesíteni kívánt követelés további kötelezettjei ellen párhuzamosan vagy a felszámolást követően külön eljárásban van helye igényérvényesítésnek. A harmadik személy által nyújtott biztosíték nem része a felszámolási vagyonnak. A felszámolás – szemben a végrehajtással – adósonként zajlik.

A felszámoló és a végrehajtó meglehetősen eltérő eszköztárral rendelkeznek, figyelemmel arra, hogy a felszámolás kezdő időpontjától megszűnnek a tulajdonosok jogai, a gazdálkodó szervezet vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot csak a felszámoló tehet. A végrehajtási eljárásban az adós cég tulajdonosi jogai megmaradnak, az egyes vagyontárgyak csupán lefoglalásra kerülnek.

A felszámoló felméri az adós vagyoni helyzetét, és a vele szemben támasztott követeléseket, ezután felszámolási mérleget és ütemtervet készít. Az adós által kötött szerződéseket azonnali hatállyal felmondhatja, (kivéve: lakásbérleti szerződés, képzési-tanulói szerződések, munkaszerződések, kollektív szerződések, kölcsönszerződések) a nem teljesített szerződésektől elállhat. A felszámolás kezdő időpontjától kezdve a munkáltatói jogokat a felszámoló gyakorolja, az adós követeléseit esedékességgel behajtja, igényeit érvényesíti, a gazdálkodó szervezet vagyonát pedig nyilvánosan, a forgalomban elérhető legmagasabb áron árverés vagy pályázat útján értékesíti. Amennyiben az eljárása során hitelezők követeléseinek megtérüléséhez szükséges megfelelő mennyiségű pénzeszköz folyt be, közbenső mérleget és vagyonfelosztási javaslatot készít.

A bírósági végrehajtó a fokozatosság és az arányosság alapelvét szem előtt tartva az adós pénzügyi helyzeténél kezelt pénzállományát lefoglalja, illetve azonnal hatósági beszedési megbízás benyújtásával inkasszózza, a jövedelmeket letiltja, ezek eredménytelensége esetén

ingófoglalást foganatosít helyszíni eljárás keretében, illetve ingatlanfoglalást hajt végre végrehajtási jog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésével. A végrehajtó a helyszínen fellelhető ingóságok lefoglalásán kívül megkeresheti a gépjármű-nyilvántartót, légi-vízi jármű nyilvántartót, zálogjogi nyilvántartót, illetve más gazdasági társaságokban meglévő tulajdonosi jogviszony felderítése érdekében a cégbíróságokat. Az adós gazdálkodó szervezet önkéntes teljesítésének hiányában a vagyontárgyait árverésen értékesíti.

A hitelező és az adós, valamint a követelés jellemzői mellé felsorakoznak tehát az eljárási sajátosságok és a felszámoló, illetve bírósági végrehajtó eszköztára, is, amelyet a hitelező – ha az eljárások között választási lehetősége van – mérlegelhet aszerint, hogy az optimális területet melyik úton várhatja inkább.

Érdemes még megemlíteni a jogi feltételek között a jogszabályok átmeneti változását, amely a Covid időszakkal kezdődött, és a háborús, rendeleti jogalkotással folytatódott. E szabályok számos részletet, köztük az értékesítési eljárások egyes elemeit is érintik, amelyekkel a hitelezőnek, illetve a felszámolási eljárásban vevőként érdekeltnek is szem előtt kell tartania: lényegesen módosulnak az alkalmazott vagyoneértékesítési előírások az adós gazdasági tevékenységének folytatása érdekében. Lehetővé válik a felszámolónak, hogy hitelezői jóváhagyás nélkül korlátolt felelősségű társaságot alapítson, amelybe nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként átviheti az adós vagyont, amelyet egy évig működtethet, majd az EÉR alkalmazása nélkül – a hagyományos pályázathoz hasonló eljárásban, de a hitelezői ellenőrzési jogok mellőzésével – eladhat. Amennyiben a felszámolónak nem sikerül a gazdasági társaságot eladnia egy éven belül, a társaság jogutód nélküli megszűntetése érdekében a társaság egyszerűsített végelszámolását kell kezdeményeznie. (Forrás: dr. Zsiga László: Veszélyhelyzetre hivatkozással alkalmazott rendeleti jogalkotásban közzétett, általános jogszabályokat módosító előírások a fizetésképtelenségi eljárásokra vonatkozóan – publikáció, 2023.10.25.)

2.4. A hitelező szervezete, üzleti tevékenysége, ebből következő behajtási stratégiája

A hitelezői döntéshozatalra természetesen kihat, hogy ő maga milyen körben (mely piacon) tevékenykedik, ennek megfelelően

- tömegesen rendelkezik lejárt követelésekkel vagy esetleg van problémás követelése
- követelései kisebb vagy nagyobb összegűek
- az üzleti tevékenységének részeként az adósai fizetőképességét milyen mértékben vizsgálja, illetve az adóssal fennálló jogviszony tartama alatt mennyire ellenőrzi.

Az egy, illetve kisebb számú követeléssel rendelkező hitelező nem feltétlenül rendelkezik profi, a követeléskezelésre specializált szervezeti egységgel vagy munkatársakkal, azt bizonyos számú követelés alatt nem is tudná költséghatékonyan üzemeltetni. A kevés számú követelés azonban kezelhető egyedileg, az adós és a követelés átvizsgálása, a behajtására szánt lépések és költségek megtervezése konkrét döntések eredménye lehet.

A sok követeléssel rendelkező hitelező rendszerint saját, behajtással foglalkozó szervezeti egységet üzemeltet, amely elláthat nem jogi behajtási eszközökre (kommunikációra) épülő tevékenységet, illetve végezheti és szervezheti a jogi behajtást. Az előbbieknél rendszerint kiegészítő tevékenysége a követelések eladása (engedményezése), amelyet követően az érintett követeléseket az azt megvásárló pénzügyi vállalkozás kezeli tovább.

A legnagyobb hitelezőkre (bankok, pénzügyi intézmények) általánosan jellemző gyakorlat, hogy leválasztják egymásról a kisebb összegű követelések kezelését a nagyobbaktól. Utóbbinál, az ügyre delegált ügyintéző az egész folyamatot végig viszi, míg a tömeges követeléskezelés inkább gyárszerű: a munkatársak egy-egy részfolyamatot visznek, a döntések nem konkrét ügyön, hanem statisztikán és algoritmusokon alapulnak, a levelek és beadványok minták alapján készülnek, és ahol lehet, adatbázis-szűrések eredményeként, tömegesen kerülnek előállításra, benyújtásra.

A stratégiaalkotás az ilyen intézményeknél nem csak egyes követelésekre, hanem az egész behajtási folyamatra kiterjed. Meghatározzák a behajtás reális célját (ami a teljes állomány vagy annak meghatározott része esetében nem a teljes követelés beszedése), a térülés elvárt összegét és időbeli ütemét, költségeit, és az ehhez optimálisan rendelhető eszközöket. Az eszközök között az egyedi és tömeges követeléskezelési eszközöket, azok igénybevételeinek arányát, a követendő eljárásokat határozzák meg. A stratégiaalkotás szerves része az elemzés, valamint az elemzéshez szükséges adatbázis megléte, folyamatos fejlesztése, végül a korábbi tapasztalatok folyamatba való visszaépítése.

A statisztika a hasonló behajtási ügyekről, cégekről, eljárásokról szerzett tapasztalat kivonata, amelynek keretében feltárással kerülnek a rendelkezésre álló információkból a relevánsak:

- a térülési valószínűségek és a különböző eljárások, illetve eljárási elemek sikerességének összevetése
 - o sor kerül a behajtási lépések nyomon követésére és eredményük visszamérésére
- a kockázatok és költségek
- az adósok személyére, a tartozás típusára jellemző összefüggések
- a követeléskezelési döntések mintázata, a felhasználható algoritmusok.

A hitelezőknek az általánosabb statisztikákra és trendekre is érdemes figyelemmel lennie:

Az Opten adatai szerint Magyarországon, 2023 végén

- 593 ezer egyéni vállalkozó van, melyből 505 ezer működik rendben
- 520 ezer cég van, melyből 460 ezer működik rendben
- bírósági törlési eljárás alatt 3.102
- csődeljárás alatt 18
- felszámolási eljárás alatt 21.086
- kényszertörlési eljárás alatt 22.039
- végelszámolás alatt 9.144 cég áll.

A megszűnő (törölt) cégek száma 2016-tól éveken át jelentősen csökkent, míg ezzel párhuzamosan az új cégek alapítása növekedett. Érdekes módon, ez a tendencia egészen 2021-ig fennmaradt úgy, hogy 2021-ben az újonnan alapított cégek száma több, mint 20.000-rel haladta meg a megszűnő cégekét. Az időközben elindult Covid válság ellenére fennmaradt

tendencia 2021-ben valószínűleg az adósmentő állami intézkedéseknek is köszönhető, azonban azt is említeni szükséges, hogy e statisztika a már törölt cégekre vonatkozik, amelyek eljárásai már sokkal korábban megindultak. 2022-re a megszűnő cégek száma megugrott, az újonnan alapított cégek száma pedig esésnek indult, amely 2023-ban még erőteljesebben jelentkezett.

Elgondolkodtató adatok:

- a cégek 25%-a megszűnik vagy felszámolás alá kerül az alapítástól számított 5 éven belül
- a működő cégek mintegy 29%-a fizetéseképtelenség szempontjából az átlagosnál magasabb, vagy magas kockázatúnak (ebből 6%) sorolható be
- mintegy 23.000 személy van eltiltva, akik kb. 26.000 céghez köthetők, amely igen alacsony szám a megszűnő cégek számához képest.
- érdekes még az Opten statisztikáiból a felszámolási eljárások tartamára vonatkozó adat: 2 év alatt általában befejeződnek, 1.000 alatti számú eljárás tart 2 éven túl, míg 20.000 feletti a 2 éven belül folyamatban lévő eljárások száma. Mindez a jogszabályi előírásnak és a felszámolók szabálykövetésének is köszönhető.

(Forrás: Ézsaiás Tünde: Céginformációs körkép elgondolkodtató számokkal – Opten Kft. – RFE szakmai napok előadása, Kecskemét, 2023.10.06.)

2.5. Az adós cég és a tartozás jellemzői

Az adósok figyelembe vehető általános jellemzőinél éles különbséget kell tennünk a magánszemélyek és a gazdálkodó szervezetek között. Míg a magánszemélyekről elmondható, hogy minden adósnak van pénze, mivel mindenki él valamiből, addig a cégek működése nem minden esetben igényel saját vagyont. Ugyanakkor közös vonás, hogy minden adósnak van több tartozása is, amelyek konkurálnak egymással. A végrehajtások és felszámolások hitelezői összevetésénél értelemszerűen a cégek, gazdálkodó szervezetek jellemzőire szükséges koncentrálni, mivel az utóbb említett eljárás csak náluk jöhet szóba.

A gazdálkodó szervezet adósok jellemzői elsősorban méret függők:

A kkv szektor

- a végletekig él azzal a lehetőséggel, hogy egyes cégtípusok esetében a tag, tulajdonos felelőssége korlátozott a társaság tartozásaiért, ugyanakkor a cég- és magánvagyon a valóságban nem különül el élesen
- a cégvezető pénzügyi ismeretei a magánszemélyekével azonos
- a követelés valós értékét a mögötte álló magánszemély felelősségvállalásának hiánya, vagy a megfelelő más biztosíték (óvadék, zálogjog) hiánya erősen leértékeli
- gyakori a cég eltűnése (nem található a székhelyén, nincs vezető tisztségviselő, nincs közzétett beszámoló, pénzügyi adat, törölt az adószáma, törvényességi felügyeleti, végrehajtási, megszűnési eljárás van folyamatban).

A cég értékeléséhez ugyanakkor nem csak a közzétett adatok segítenek hozzá, a tartozás kifizetése szempontjából pedig nem csak a cég meglévő vagyona vehető figyelembe, hanem

- a ténylegesen végzett üzleti tevékenység és annak jelei (bevétel, élő szerződések, árukészlet, munkavállalók léte, száma stb.)

- szerződési biztosítékok és a magánszemély tulajdonos, egyéb érdekelt saját vagyonával való felelőssége, vagy egyébként meglévő szándéka a cég működtetésére, megmentésére, a megszűnési, végrehajtási eljárások elkerülésére
- a tárgyalási hajlandóság a cég vezetője részéről önmagában pozitív értékű, azonban fel kell ismerni az időhúzó szándékot.

A cég értékelésének szerepét nagyszámú cég, illetve követelés esetén a statisztika veheti át. A szükséges adat származhat:

- szűrőpróbaszerű ellenőrzésből
- hasonló cég, termék területének elemzéséből
- azon piac sajátosságaiból, amelyen a cég működik
- a követelések üzletágára jellemző finanszírozási, hitelbírálati, területi szokások elemzéséből
- az adós cégek méretéből
- jogi (végrehajtási, megszűnési) eljárással érintett cégek arányából
- a késedelem átlagos korából.

Nagyobb számú követelés (csomag) esetében a kockázat megoszlik annyi felé, ahány konkrét adós az elemzett állományban található. Sok követelés esetén a csomagból néhány ügylet akár egy nap alatt térülni fog, ugyanakkor szinte biztos, hogy nem lehet majd minden követelést, maradéktalanul behajtani.

A nagy cégek értékelése és a velük kapcsolatban alkalmazható behajtási stratégia mindig egyedi értékelésen alapul. A cég és tevékenysége összetettsége mellett a cégműködés átláthatóbb és megbízhatóbb dokumentáltságára is számítani lehet.

Az egyedi értékelés lényege:

- szerződési dokumentáció részletes ismerete
 - o érvényesség, érvényesíthetőség, elévülés
- fedezetre vonatkozó ismeretek
 - o dokumentáció, szemle, fedezet (újra)értékelése
- késedelem jellemzői
 - o milyen okból, mióta és milyen összegben áll fenn
- behajtási előzmények és folyamatban lévő eljárások részletes feltárása
 - o az eljárások várható sikerének (pernyertesség, behajthatóság) valószínűsítése
 - o az eljárások várható időtartamának valószínűsítése
 - o eljárási mulasztások következményeinek felmérése (pl. felszámolásba bejelentkezés határidőben)
- adósra (más kötelezettek) vonatkozó információk részletes feltárása
 - o működés, bevétel, más tartozások, növekedési ill. bedőlési kilátások
 - o üzleti tevékenység elemző áttekintése: mérlegelemzés, jelenérték számítás
- alkupozíció felmérése, elérhetőség, tárgyalási hajlandóság felmérése, lehetséges kedvezmények, egyezségi ajánlatok kidolgozása.

2.6. Költségek: azok előlegezése, a felmerülés ideje

Az alábbi táblázat az eljárások indításának hitelezőt terhelő, általános költségeit foglalja össze:

1. táblázat: Költségek igényérvényesítési eljárásokban (forrás: saját munka)

FMH eljárási díj	Pénzkövetelés eljárás megindításakor fennálló, járulékok nélkül számított összegének (díjalap) 3%-a, minimum 8.000 forint	illetve annyiszor 1.600 forint, ahány fél az eljárásban részt vesz, de maximum 300.000 forint.
Peres eljárás illetéke	A pertárgy érték 6%-a, minimum 15 000 Ft, legfeljebb 1 500 000 Ft	Az eljárás során a költségek jelentősen emelkedhetnek: fellebbezési illeték, bizonyítási indítvány, szakértő, ügygondnok rendelés, pervesztesség esetén a másik fél jogi képviselőének stb. költségeivel.
VH eljárási díj	Mértéke a díjalap 1%-a, de legalább 8 000 forint, legfeljebb 150 000 forint	Ha a végrehajtást kérő ugyanazon fizetési meghagyás alapján, ugyanannak a követelésnek a végrehajtását több, egyetemlegesen kötelezett adóssal szemben egyidejűleg kéri, csak az egyik adóssal szemben előterjesztett végrehajtási kérelemre kell megfizetni a végrehajtási díjat
VH előleg összege	A végrehajtót az eljárása kezdetén ügynként megilleti a) pénzkövetelés behajtása esetén - kivéve a b) pontban foglalt eljárásokat - a pénzfizetésre irányuló végrehajtási eljárásban a munkadíj 50%-a és a költségátalány 50%-a, de összesen legalább 9000 forint, amely az eljárás kezdetén felszámítható 8000 forint összegű ügyviteli és iratkezelési díjjal együtt nem haladhatja meg a 85 000 forintot	Kis összegű ügyekben rendszerint 17 000 forint

2. táblázat: Költségek felszámolásban (forrás: saját munka)

Felszámolási eljárásban megfizetendő díjak (hitelező igény bejelentése)	követelés nyilvántartásba vételének feltétele, hogy a hitelező a követelése tőkeösszegének 1%-át, de legalább 5000 forintot és legfeljebb 200 000 forintot a bíróság Gazdasági Hivatala által kezelt elkülönített számlára befizessen (nyilvántartásba vételi díj)	a követelés nyilvántartásba vételének feltétele, hogy a hitelező a követelése tőkeösszegének 0,5%-át, de legalább 5000 forint és legfeljebb 40 000 forint költségátalányt a felszámoló pénzforgalmi számlájára fizessen meg (költségátalány)
Hitelező által kezdeményezett felszámolási eljárás	A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Csődtv.) 3. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott és jogi személyiséggel rendelkező gazdálkodó szervezetek felszámolási eljárásának illetéke 80 000 forint, csődeljárásának illetéke 50 000 forint, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet esetében pedig a felszámolási eljárás illetéke 30 000 forint, a csődeljárás illetéke 30 000 forint.	

Az eljárások természetesen további költségek felmerülésével járhatnak. Több adós esetén a költség nem feltétlenül emelkedik az adósok számával arányosan, egyes adósok ügyében ugyanazon eljárásra kerül sor (pertársaság), vagy a díj, illeték összege a további adósok után kedvezményes (pl. közjegyzői okirat záradékolása esetén).

A bírósági végrehajtás előfeltétele a végrehajtható okirat, ezért a hitelezőnek minden esetben számolnia kell azzal a költséggel is, amely a végrehajtás elrendeléséig merül fel.

A felszámolásban – a követelés összegétől függően – markáns különbség lehet a hitelező által indított eljárás és a más által indított eljárásba történő bejelentés költségei között. Ha csak a költségeket nézzük, pár milliós követelés összegig a felszámolással szemben a bírósági végrehajtás lehet a preferált, ha a hitelező kezdeményezi, és ha más körülményt nem kell figyelembe vennie. (80 000 Ft, illetve 30 000 Ft felszámolási illeték szemben a 8 000 Ft-os fizetési meghagyásos, illetve szintén 8 000 Ft-os végrehajtási minimum díjakkal).

A későbbiekben szó esik a végrehajtást kérő, illetve a hitelező vagyonszerzése (elővásárlási jog, zálogjogosulti jogok, vagyontárgy átvétele), illetve beszámítási lehetőségei kapcsán fizetendő költségekről, illetve a vételár megfelelő részének rendezési kötelezettségéről.

2.7. Egyezség, megállapodás

Az egyezség lehetősége a hitelező oldalán a veszteség minimalizálása, ahogyan az adós oldalán is rendszerint negatív motivációval találkozunk, és a tét nem kicsi: az enyhébbektől (pl. jó hírnév megőrzése) a további működésig, a vagyoni felelősség mellett a büntetőjogi felelősségig is emelkedhet. Az egyezség azonban nem csak adós-hitelező viszonylatban jelenik meg. A bírósági végrehajtás egyes eseményei valamennyi hitelező hozzájárulását feltételezik, míg a felszámolásban a hitelezők közötti megállapodás nem feltétlenül igényli az adós vagy a mögötte álló személyek érdekeinek figyelembevételét.

2.8. Együttműködési kötelezettség

Az adós gazdálkodó szervezet vezetőjének az együttműködési kötelezettsége a felszámolási eljárásban részletesebb, mint a végrehajtási eljárásban, mivel a felszámolás alatt álló adós vezetője köteles a felszámolás időpontját megelőző nappal záróleltárat, éves beszámolót, adóbevallást, zárómérleget, iratjegyzéket készíteni, mindezt és a folyamatban lévő ügyekről, és a cégről mindennemű információt a felszámolónak (30 napon belül) átadni. Ha a vezető a fent leírt kötelezettségének nem tesz eleget, vagy valótlan adatokat közöl, bírságolható.

A Cstv. hitelezőkkel szembeni korlátlan felelősséget alapozza meg azon vezető tisztségviselők jogellenes gazdálkodásával kapcsolatban, akik a gazdálkodó szervezet vezetői voltak a felszámolás kezdő időpontját megelőző 3 évben. A vezető tisztségviselők ügyvezetése a társaságuk érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni, azonban, ha a társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetbe kerül, akkor már a hitelezői érdekek elsődlegessége érvényesül. Amennyiben felróható módon nem tesz meg mindent a veszteségek csökkentése érdekében, abban az esetben bármely hitelező vagy a felszámoló kérheti a bíróságtól az ügyvezető felelősségnek megállapítását a felróható magatartásával okozott károkért.

Végrehajtásban a bíróság rendbírsággal sújtja az adóst, vagy a végrehajtási eljárásban közreműködésre kötelezett személyt, szervezetet, ha a végrehajtásból eredő, jogszabályban foglalt kötelezettségének nem tesz eleget, vagy a végrehajtást végző hatóság intézkedésének eredményességét akadályozó magatartást tanúsít. A rendbírság kiszabását rendszerint alkalmazni szokták az adós cég vezető tisztségviselőjével szemben, ha például nem teljesíti a végrehajtó felhívására azon kötelezettségét, hogy a cég könyvelési iratanyagát mutassa be. Amennyiben a bírságolás eredménytelennek bizonyult a bíróság intézkedik a megbírságolt büntetőjogi felelősségre vonásának kezdeményezése iránt is (végrehajtás akadályozása).

2.9. Fizetési kedvezmények

A fizetési kedvezmények nyújtása az ügyféllel közös érdek. A nagyszámú követeléssel rendelkező hitelezők külön szabályrendszert dolgoznak ki a fizetési kedvezményekről annak érdekében, hogy a térüléseiket optimalizálják.

Kedvezményekről lévén szó, ezek az adós számára nem írnak elő új kötelezettségeket (kevesebbet kell fizetni, más ütemezéssel kell fizetni), mégis lehetséges olyan szabály-megfelelési követelmény, amire szükséges figyelmet fordítani. Az elengedett tartozásnak pl. adójogi vonatkozása lehet, fogyasztóval szemben az egyenlő elbánás elvét kell érvényesíteni.

A kedvezmény-rendszernek egyszerre kell szolgálnia behajtási célokat és méltányossági szempontokat.

Ahogy említésre került, az adósnál a teljesítés hajlandósága leginkább a kényszerből ered, amelyet az adóst, illetve az adóssal kapcsolatban álló személyeket érintő hátrányok diktálnak. Ezek azonban nem kizárólag pénzügyi hátrányok, és nem csak közvetlenül az adóshoz fűződő gazdasági érdekek:

- az adós gazdasági lehetőségeihez fűződő érdek (amely kapcsolódhat az adós további működéséhez, jó hírnevéhez, de az időhúzáshoz is)
- az adós érdekkörébe tartozó más gazdálkodó szervezet érdeke (a rossz cég ne rántsa magával a jó céget)
- az adós mögött álló személyek jogszabályból eredő vagy szerződésből fakadó mögöttes vagy közvetlen felelőssége, bírsághatósága, eltilthatósága, vagy kifinomultabb motivációként az e személyeket övező elismertség, jó hírnév, meglévő emberi, gazdasági kapcsolataik sérülésének elkerülése.

A kedvezménynek azonban az adós motivációtól függetlenül teljesíthetőnek, reálisnak, vagyis a cég számára kigazdálkodhatónak kell lennie. A kedvezmény iránti kérelem benyújtása a hitelezőhöz, vagy a kedvezményről való tárgyalás önmagában nem eredményez haladékot, és nem is célszerű, hogy a hitelező előzetesen vállaljon kötelezettséget, ajánlati kötöttséget.

A tartozás rendezését önkéntesnek nevezhetjük, ha a teljesítés nem közvetlen jogi kényszer eredménye, azonban ahogy láthattuk, az önkéntesség nem teljes körű. Ha a felszámolási eljárások hazai számának alakulását tekintjük, megállapítható, hogy nagyrészt hitelezői kérelemre indulnak, és a tapasztalat az, hogy e kérelmek kisebb hányada jut el a felszámolás stádiumába. A hitelezők által kért felszámolási eljárások esetenként azt célozzák, hogy az adós felszámolási eljárással való fenyegetésén keresztül próbálnak meg a követelésükhöz hozzájutni, gyakran nem is eredménytelenül. A csődeljárás pedig már az adós gazdasági eszköze, a hitelező számára jelentheti azt, hogy gyengébb érdekérvényesítő képessége ellenére versenybe léphet más hitelezőkkel, de eredményezhet számára fájdalmas kényszeregyezséget is.

A bírósági végrehajtások maguk is szolgálnak azzal a lehetőséggel, hogy az eljárás hatására az adós a végrehajtási cselekmények bevárása nélkül teljesít, azonban ebben az esetben az eljárás tényleges megindítása, költségeinek előlegezése, viselése szükséges. Az ide vezető út azonban további lehetőségeket tartogat: az adós felé megfelelő érv lehet a teljesítésre már a végrehajtható közjegyzői okirat megléte, a jogerős fizetési meghagyás, a vesztes ítélet, sőt a perrel való fenyegetés is. A teljesítéshez vezető út rendszerint egy megállapodással vagy egyoldalú fizetési ígérettel indul, és leggyakrabban későbbi és/vagy részleges teljesítést jelent: a hitelező kockázatban áll az idővel, az adós további késedelmével, a be nem hajtható további költséggel, az adós vagyonszerzésével, más hitelező előnybe kerülésével.

Az adósi teljesítés hitelezői mérlegelése során az alábbi szempontok vehetők figyelembe:

- az adós számára reálisan teljesíthető kötelezettség felmérése és szembeállítás a hitelezői igényrel (mi az, ami még a hitelezőnek elfogadható?)
- az adós önkéntes teljesítésének ára (kedvezmény nyújtás miatti veszteség, kockázatvállalás), és a felszámolási, végrehajtási eljárás kockázatai
- gondolkodás az adós fejével:
 - o annak felmérése, hogy az adós érdekében mi áll,
 - o annak felismerése, hogy az adós maga is felismeri-e, reálisan értékeli-e ezen érdekeit
 - o az adóst a nemfizetés miatt érő (jogi- és költség) hátrányok, illetve hosszú távú következmények, ezek tudatosítása az adósban is
- kommunikációs technika: a saját követelés fontosságának hangsúlyozása (kiemelése) más követelések teljesítésével szemben.

2.10. Egyezség az eljárásokban

A végrehajtási eljárásban az egyezség nem nevesített jogintézmény. Az adós és a hitelező közötti maradéktalan egyetértésre még sincs mindig szükség. A Vht. ugyanis lehetőséget biztosít olyan részletfizetésre, amelyet a végrehajtó a (természetes személy) adós kérelmére, a hitelező hozzájárulása nélkül állapít meg. A végrehajtó tehát maga is megállapíthatja a tartozás részletekben történő teljesítésének a feltételeit, amennyiben az adós vagyontárgyainak felkutatása és lefoglalása iránt intézkedett (természetesen a lefoglalható vagyontárggyal nem rendelkező adósoknak is módja van részletfizetést kérni), és a követelés egy részét már megfizette.

A végrehajtást kérő az erről szóló jegyzőkönyv alapján értesítheti a végrehajtót az egyet nem értéséről, a részlet általa elfogadható összegéről, biztosíték iránti igényéről. A végrehajtó módosíthatja a feltételeket:

- a részletfizetés megállapítását visszavonja, ha
 - o a végrehajtást kérő nem ért egyet a tartásdíjra, munkabérre vagy vele egy tekintet alá eső követelésre engedélyezett részletfizetéssel
 - o ha magánszemély végrehajtást kérő úgy nyilatkozik, hogy létfenntartását veszélyezteti a részletfizetés, a gazdálkodó szervezet végrehajtást kérő ellen pedig csőd-, felszámolási vagy végrehajtási eljárás van folyamatban
- természetes személy végrehajtást kérő esetében a részletfizetést legfeljebb 1 évre állapítja meg, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet végrehajtást kérő esetében pedig az 500 ezer Ft-ot meg nem haladó összegű pénzkövetelés esetén legfeljebb 1 évre, míg az 500 ezer Ft-ot meghaladó összegű pénzkövetelés esetén legfeljebb 2 évre állapítja meg a részletfizetést
- a részletfizetés megállapítását további, a követelés összegével arányban álló részteljesítéshez kötheti, ha a végrehajtást kérő nyilatkozata erre vonatkozott.

Ha az adós tartozása olyan szerződésből (egyszemélyi kötelezettségvállalásból) ered, amely alapján havi részteljesítésre volt köteles, és az adós a szerződés szerinti lejárt részleteket megfizette, valamint az eredeti szerződés szerinti részteljesítésnek megfelelő összegű részletet

fizet, vagy ilyen összeg kerül tőle levonásra, a végrehajtó ezen összegben állapítja meg számára a részletfizetést. Ebben az esetben a részletfizetés 2 évnél hosszabb időre is megállapítható. Ha az adós ellen több végrehajtás van folyamatban, részletfizetés csak valamennyi követelésre és valamennyi végrehajtást kérő nyilatkozatát figyelembe véve állapítható meg. A részletfizetés megállapításával szemben kifogásnak van helye, a bíróság a végrehajtó intézkedését módosíthatja és megállapíthatja a részletfizetés feltételeit vagy azt, hogy a részletfizetés nem áll fenn.

A végrehajtó az adós számára a végrehajtást kérő beleegyezése nélkül is megállapíthat részletfizetést, ha megtette az intézkedéseket az adós pénzügyi intézménynél kezelt összegeinek, munkabérének, ingóságainak végrehajtás alá vonása iránt, korábban nem került sor korábban részletfizetés engedélyezésére, és a végrehajtás legfeljebb 2 millió Ft – lakóingatlant terhelő zálogjogos követelés, és az árverés szükségessége esetén 3 millió forint – követelésre indult.

A részletfizetés nem feltétlenül jár a letiltás felfüggesztésével, annak összege a részletekbe beszámít. A részletfizetés egyebekben a végrehajtás szünetelésével jár.

A 40 napos bejelentkezési határidő leteltével, a felszámolási zárómérleg benyújtásáig azon hitelezőknek, akik bejelentették igényüket a felszámolónál, módjuk van az adóssal történő egyezsége. Azon hitelezők viszont, akik a felszámolási eljárásban hitelezőként nem jelentkeztek be, egyezségkötés esetén az eljárás befejezését követően sem érvényesíthetik követelésüket, noha a Ptk. elévülési szabályai szerint arra még lehetőségük lehetne.

Kényszerszünetelés miatti felszámolásban nincs helye egyezségnek és az adós teljesítése miatt a felszámolás megszüntetésének. (Megj.: az 587/2022 Korm. rendelet a veszélyhelyzet idejére eltérést enged: Amennyiben a bíróság elrendeli a kényszerszünetelési eljárásban az adós felszámolását, a rendelet engedélyezi az így elindult felszámolásban az egyezségkötést, teljesítés esetén pedig az eljárás megszüntetését.)

Egyezségkötésnél az adós részéről annak legfőbb szerve (pl. taggyűlés) dönt, illetve a szerv képviselője meghatalmazás alapján jár el. Az egyezségben nem szerepelhetnek a felszámolás eljárás költségeinek, a tartási és életjáradéki, valamint a munkabér követeléseknek a jogosultjai. Az adós – a csődeljáráshoz hasonlóan – a fizetőképesség helyreállítására vonatkozó programot és egyezségi javaslatot készít, amelyet a bíróság döntésétől függően egyezségi tárgyaláson vitatnak meg vagy azon kívül küldenek a hitelezők írásban állásfoglalást. Az egyezségi tárgyalást a felszámoló az adós vagyoni helyzetére vonatkozó információkkal, jelentéssel mozditja elő. Az egyezség tartalma: érintheti a kielégítési sorrendet, arányt, határidőt, a kielégítés módját is. Az egyezségről a hitelezők csoportonként szavaznak és a csoportokban külön-külön támogatni szükséges (az igények többségének, illetve a zálogjogos igények kétharmadának hozzájárulásával). Az egyezségnek ki kell térnie a függő, vitatott követelésekre, abban részt vesznek a 40 napon túl bejelentkezett hitelezők is. Az egyezség egyúttal kényszerszünetelés a leszavazott hitelezők számára. Az egyezséget a bíróság hagyja jóvá.

A felszámolás megszüntetésére bírósági végzéssel, az adós egyezség szerinti, maradéktalan teljesítését követően kerül sor.

3. Vagyonértékesítési eljárások

3.1. Az értékesítés módja

Mind a bírósági végrehajtás, mind pedig a felszámolás kulcs-eljárása az adós vagyontárgyainak értékesítése, feltéve, hogy az adósnak vannak, illetve olyan vagyontárgyai vannak, amelyek piacképesek.

A vagyon feltárásának módja felszámolásban az adósnál végzett leltározás, végrehajtásban a helyszíni szemle és foglalás, illetve mind felszámolásban, mind pedig végrehajtásban a hatósági nyilvántartások megkeresése. Az adós vagyonának és pénzügyi helyzetének feltárásában felszámolás esetén az adós vezetője nyilatkozatának is szerepe van, amelyet jogkövetkezmények terhe mellett kell teljesítenie. A végrehajtásban is helye van az adós nyilatkozatának valamely hatósági nyilvántartásban nem szereplő vagyontárgyak esetében, amelyeknél a birtoklás vagy más valószínűség, és ezekre épülő vélelmek alapján kell döntenie az ingóságok lefoglalhatóságáról.

A felszámoló – a 3. személytől követelhető vagyontárgyak kivételével – birtokon belül van, így a vagyon megóvására vonatkozó kötelezettségére nagyobb hangsúly esik, mint a végrehajtó esetében, akinél a foglalás nem szükségképpen jár a vagyontárgy elszállításával, birtokba vételével, így a vagyontárgyakért való felelősség kevésbé kap szerepet (természetesen itt is birtokba vehetők a vagyontárgyak, illetve a zár alá vétel vagy a zárgondnok kirendelésével biztosítható a vagyontárgy megőrzése, kezelése). Az adós vagyonának megóvására vonatkozó kötelezettség kiterjed a termőföld védelmi, mező- és erdőgazdálkodási, hulladékgazdálkodási, környezetvédelmi, természetvédelmi és műemlékvédelmi követelmények betartására, a vagyon állapotának fenntartásához szükséges tevékenységek elvégzésére is.

A vagyonértékesítéssel szembeni általános elvárás a forgalomban elérhető legmagasabb áron történő értékesítés, amely tartalmilag azonos követelmény a felszámolónál és a végrehajtónál. Az igénybe vehető eljárások szabályozása, technikai háttere ennek megvalósítását szolgálja azzal, hogy az értékesítési folyamatnak nyilvánosnak és átláthatónak kell lennie, illetve garantálnia kell az érdekeltek számára, hogy a jogaik és érdekeik érvényre jutnak mind adósi, mind hitelezői oldalon, mind pedig az egyéb érdekeltek vonatkozásában.

E célokat szolgálják a következők:

- A felszámolásban többek között a közhiteles nyilvántartásba bejegyzett joggal rendelkezők és elővásárlásra jogosultak értesítése, a hitelezők/választmány értesítése, illetve a megismerés lehetővé tétele az értékesítés megkezdéséről, az értékesítendő vagyontárgyakról, a becsértékről, a pályázati felhívás, illetve az árverési hirdetmény szövegéről. A felszámoló az adós vagyontárgyainak értékesítésével (hasznosításával) összefüggésben keletkezett dokumentumról köteles tájékoztatást adni, illetve azokba betekintést engedni.
- A beszámítás korlátozása, amely biztosítja, hogy a felszámolásban a törvényi kielégítési sorrendet ilyen módon se lehessen megkerülni:

- Felszámolásban a tulajdonjogot vagy más vagyoni értékű jogot szerző fél a nyilvános értékesítésen az adóssal szemben beszámítással nem élhet (kivéve, ha az adós vagyónaként olyan lakóingatlan kerül értékesítésre, amelynek ellenértékét a magánszemély vevő részben vagy egészben kiegyenlítette, de a tulajdonjog átruházására nem került sor a felszámolás elrendelése előtt).
- Ingó vagyontárgyra folytatott végrehajtásban Beszámításnak a végrehajtást kérő részéről a további végrehajtást kérők és zálogjogosultak hozzájárulásával van helye azzal, hogy a végrehajtási költséget rendezni kell. Ingatlannál a sikeres árverező a követelését olyan mértékben számíthatja be, amely mértékben a vételár felosztásából részesülne.
- A vagyonszerzők köréből kizárt személyek és szervezetek:
 - Felszámolásban az értékesítés során a felszámoló, a vagyonfelügyelő (ideiglenes vagyonfelügyelő), az említett szervezetek tulajdonosa (tagja, részvényese, alapítója, ide nem értve a magyar államot), vezető tisztségviselője, cégvezetője, felügyelőbizottsági tagja, könyvvizsgálója, foglalkoztatottja, a felszámolóbiztos, valamint az előbbiekben említett személyek közeli hozzátartozója, továbbá az említettek többségi befolyással rendelkező gazdálkodó szervezete tulajdonjogot vagy más vagyoni értékű jogot nem szerezhet. Az elővásárlási jog gyakorlása kivételével nem szerezhet tulajdonjogot olyan személy vagy szervezet sem, aki vagy amely az adós kizárólagos vagy többségi befolyással rendelkező tulajdonosa, vagy olyan gazdálkodó szervezet, amely az adóssal együtt elismert vagy tényleges vállalatcsoport tagja. Az értékesítés során nem szerezhet tulajdont az a személy, illetve az a szervezet sem, amelynek képviselője a személyazonosságának megállapításához nem szolgáltat adatot, nem tud bemutatni érvényes igazolványt, vagy a nyilvántartó szerv bevonásával lefolytatott ellenőrzés azt állapítja meg, hogy az igazolvány elvesztését, ellopását vagy megsemmisülését bejelentették és megtalálásának vagy megkerülésének ténye nincs nyilvántartva.
 - A felszámoló kizárhatja az árverezésből, pályázatból azokat, akik az elektronikus értékesítés szabályait, az eljárás eredményét csalárd módon befolyásolták vagy hamis adatszolgáltatással vettek benne részt, illetve az említetteket megkísérelték.
 - Végrehajtásban személyesen, megbízottként és képviselőként is kizárt a vagyonszerzésből a végrehajtó (és a végrehajtó iroda minden dolgozója, vagy ezek cége), az ügyben eljáró végrehajtó közeli hozzátartozója és élettársa, a végrehajtást foganatosító bíróság alkalmazottja és az adós, kivéve a tulajdonostársként érintett árverezőt.
- mind a felszámolásban, mind a végrehajtásban a jogorvoslati jogok:
 - Felszámolás: A felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen a sérelmet szenvedett fél, a hitelezői választmány, valamint a hitelezői képviselő a tudomásszerzéstől számított 15 napon belül a felszámolást elrendelő bíróságnál a felszámolóval szemben kifogással élhet. Az adós nevében kifogást a 8. § (1) bekezdésében meghatározott szervek képviselője nyújthat be. Az általános kifogásolási – és a kifogás elbírálásával szembeni fellebbezési – jog mellett nevesített és szabályozott jogosultság a becsérték felülvizsgálatának kezdeményezése, az árverés/pályázat eredményeként megkötött adásvétel

megtámadása, az elővásárlási jog figyelmen kívül hagyása miatti megtámadási jog a bíróság előtt, a vagyonfelosztás dokumentumai (mérleg, zárójelentés, vagyonfelosztási javaslat) elleni kifogás, a kifogásról hozott végzés elleni fellebbezés, végül a felszámolást befejező végzés elleni fellebbezés.

- Végrehajtás: a végrehajtó intézkedései, mulasztása, jegyzőkönyve ellen 15 napos kifogásnak, a kifogást elbíráló végzés ellen pedig fellebbezésnek van helye. A vagyonértékesítés körébe tartozó jegyzőkönyvek esetében is ez a helyzet: kifogás formájában lehet megtámadni a becsértéket, az árverés tűzést, az árverési jegyzőkönyvet, a felosztási tervet. A lefoglalt vagyontárgyat magának igénylő személy foglalás feloldása iránti pert indíthat.

3.2. Az eljárások értékelése

- Az értékesítési eljárások alapvetően elektronikusan, informatikai rendszereken keresztül kerülnek lebonyolításra. Az elektronikus lebonyolítás megnövelte az érdeklődők számát, a korábbi befektetői körön kívül számos további, „laikus” érdeklődőt, pályázót és árverezőt vonzott be
- az elektronikus felületek nem felhasználó barát formában készültek, a küllem, a kereshetőség, az információk köre messze elmarad egy gyengébb minőségű webshoptól is.
- Az eljárások a hitelezővédelmi, adósvédelmi szempontok oltárán feláldozzák a gyorsaságot és a praktikumot, miközben a vevő számára több kockázatot rejtenek más értékesítési formákhoz képest. Mindezek visszahatnak úgy az érdeklődők létszámára, mint a vételárra. Ennek ellenére az átlátható, és az érdekeltek jogait érvényre juttató elemek nem mellőzhetők.
- A végrehajtási árverés eredeti szerzőismód, vagyis az árverési vevő mind ingó, mind pedig ingatlan árverésben tehermentes tulajdont szerez. Ugyanez a helyzet, ha a végrehajtó árverésen kívül, de az árverés hatályával értékesíti a vagyontárgyat. (Erre az adós és a vevő megkeresésére élhet – ha a vételár valamennyi követelést maradéktalanul nem fedez, akkor a végrehajtást kérők hozzájárulását be kell szereznie. A követeléseket és költségeket elérő vételárak esetében nincs szükség a végrehajtást kérők hozzájárulására.) Ebben a vonatkozásban lényeges a különbség a végrehajtásban és a felszámolásban történő vagyonszerzés között, miután előbbiben a tulajdonjogot hatósági határozat, utóbbiban adásvételi szerződés keletkezteti. Ennek következményeként a felszámolásban történő vagyonszerzés származékos, ugyanakkor a Cstv. előírása folytán a vagyontárgyon az értékesítéssel megszűnik a zálog, óvadék, vételi jog, a végrehajtási jog, illetve az adóssal szemben a követelések eleve csak a felszámolásban érvényesíthetők, így a felszámolást követően csak 3. személlyel szemben maradhatnak fenn.

1.1. A vagyontárgyak értékesítési eljárása a bírósági végrehajtásban

A bírósági végrehajtásban külön került szabályozásra az ingó- és az ingatlan értékesítési folyamat. Az értékesítés az MBVK felületén elérhető elektronikus árverési rendszer (EÁR) alkalmazásával történik, amelyben az árverések adatai bárki számára hozzáférhetők, azonban

az árverésen való részvételhez – bármelyik bírósági végrehajtónál – előzetes regisztráció, majd az árverési előleg (10%) átutalását követő aktiválás szükséges a konkrét vagyontárgy vonatkozásában.

Az árverési rendszer biztosítja a vagyontárgy megismerhetőségét azzal, hogy a végrehajtó a közvetlen megismerést a birtokba nem vett vagyontárgyak esetében az adóssal való egyeztetéssel teszi lehetővé (amely a gyakorlatban nem működik), az elszállított, birtokba vett vagyontárgyak a végrehajtóval való külön egyeztetés alapján tekinthetők meg.

Az árverési rendszerben a kikiáltási ár és a legalacsonyabb eladási ár, valamint a licitlépcső is meghatározásra kerül, az árverés ajánlat esetén történő meghosszabbodása és lezárási időpontja szintén megjelenik.

3.3. Ingó árverés

Az értékesítés ingóságok esetében elsődlegesen gépjárművekre terjed ki, lényegesen szűkebb körben ipari hasznosítású gépekre, berendezésekre. A hétköznapiak használati tárgyai esetében a végrehajtó legfeljebb a vagyontárgy foglalásáig jut el, azok költséghatékonyan nem árverezhetők.

Kivételek általános árverési szabályok alól az 50 ezer Ft-ot el nem érő vagyontárgyak, illetve egyes speciális vagyonelemek árverésen kívüli, vagy forgalmazón keresztül történő értékesítése, mint az értékpapírok, gyorsan romló dolgok, engedéllyel tartható dolgok.

Hagyományos ingó árverést bírósági árverési csarnokban, bírósági épületben, önkormányzati vagy jegyző által kijelölt épületben adós lakásán, foglalási vagy őrzési helyen, végrehajtó által kijelölt más helyen is lehet tartani. Az árverés kitűzéséről hirdetmény készül, amelyet a feleknek és a jegyzőnek közvetlen kézbesítéssel, illetve kifüggesztéssel is közölni kell.

Az adós meghatározhatja az ingóságok árverezési sorrendjét. Az árverésen a becsértékről a kikiáltási árat a becsérték 1%-áig lehet leszállítani, gépjármű esetében azonban fedeznie kell a vh költséget és az adósnak járó összeget, ha a foglalkozásához nélkülözhetetlen gépjármű került árverésre. A vételárat azonnal kell fizetni, a mulasztó az – azonnal megtartott – újabb árverésen nem vehet részt, és a különbözetet megtéríti.

Elektronikus árverést kell tartani 50e Ft-ot elérő értékű ingóságnál a végrehajtást kérő kérelmére, illetve más ingóságot is, ha az őrzés, tárolás biztosított (ami gyakorlatilag a ténylegesen megtartott árverések túlnyomó részére igaz), az üzletrészt és az értékpapírt, ha annak értékesítésére nem bizományos értékesítő megbízása útján kerül sor. Elektronikus árverés esetében a 60 napos árverés 3 szakaszra van bontva, az első – 15 napos – szakaszban a kikiáltási ár 75%-a a minimál ár, a 2. szakasz (ha nincs az 1. szakaszban ajánlat) a 30. napig tart és 50%-os ajánlat tehető, a 3. szakasz a 45. napig tart és 25%-os ajánlat tehető. Az utolsó szakasz a 60. napig tart, a legalacsonyabb ár pedig 1%. Az árverési jegyzőkönyvet a végrehajtónál kell aláírni a licitnapló szerinti utolsó ajánlatot tevőnek, a vételárat egyúttal megfizetni, és az ingóságot ezen alkalommal, de legkésőbb további 15 napon belül birtokba adja a végrehajtó. Előárverezési jog jogosultja az utolsó ajánlat vonatkozásában, szintén elektronikusan adja meg a nyilatkozatát.

A végrehajtó az ingóságot a felek kívánságára – az általuk meghatározott vevő részére és az általuk megállapított becsértéken – árverésen kívül, de árverési vétel hatályával adja el. Az át nem vett vagy sikertelenül árvezett ingóságot vissza kell adni az adósnak, ha az adós sem jelentkezik érte, gondoskodni kell a megsemmisítéséről vagy hulladékként átadásáról.

3.4. Ingatlan árverés

Az ingatlan értékesítés az EÁR rendszer alkalmazásával történik, az ingó árverésekhez hasonló rendben. A bírósági végrehajtó azonban az ingatlan értékesítés valamennyi lényeges eseményéről külön jegyzőkönyvet készít, amit közvetlenül (elektronikus úton, postán) küld meg a feleknek és egyéb érdekelteknek (foglalás, esetleg előleg felhívás, becsérték közlés, árverés tűzés, árverési jegyzőkönyv az eredményről, értesítés birtokba adásról, birtokba adás, tulajdonjog bejegyzés), egyúttal gondoskodik ezen események ingatlan-nyilvántartási átvezetéséről is (foglalás, árverés tűzés/törlés, sikeres árverés esetén tulajdonjog bejegyzés és a terhek törlése). Az árverési hirdetményt ezen felül szükséges kifüggesztéssel is közzétenni.

A végrehajtó több végrehajtást kérő, azonos adóssal szembeni több követelése ügyében az ingatlanra közös árverést tűz. Ha az ingatlan több adós tulajdonában van, a végrehajtást kérőnek módja van több adósra vonatkozóan, 1/1 arányban árverést tűzni, illetve másik adós ügyében eljáró végrehajtót az 1/1 árverés érdekében megkeresni (ez nem minden esetben történik meg: különböző jogi akadályok, illetve a végrehajtók közötti egyeztetés hiánya is vezethet az ingatlan hányadok külön-külön árverezéséhez).

A becsérték megállapítása a végrehajtó hatásköre azzal, hogy ahhoz az önkormányzati adó- és értékbizonyítványt figyelembe veszi. A becsérték bíróság előtt kifogásolható, aki – a kifogásoló előlegezése mellett – szakértőt rendel ki, majd az ingatlanforgalmi szakvélemény alapján állapítja meg az ingatlan becsértékét. A becsérték lakott és beköltözhető állapotra is elkészül, illetve eljárási szempontból is jelentősége van annak, hogy az ingatlan lakóingatlan-e.

Az ingatlan árverés főszabálya a beköltözhető értékesítés, azonban lakott értékesítésre kerül sor, ha 3. személynek van olyan joga az ingatlanon, amely az árverést követően is fennmarad (a foglalást megelőzően bejegyzett haszonélvezeti jog olyan jogosult javára, aki nem felel a tartozásért, a foglalást megelőzően kötött bérleti szerződés alapján a bérlő használati joga, kivéve, ha a felek előzőleg a beköltözhető értékesítésben állapodtak meg, a végrehajtással nem érintett tulajdonostárs használati joga, az adós és a végrehajtást kérő megállapodása a lakott értékesítésről, végül olyan felmenő – a végrehajtást megelőzően 6 hónap óta fennálló – lakáshasználata, akitől az adós az ingatlant ingyenesen szerzte).

Az árverés az EÁR rendszerben 60 napos, 3 x 20 napos szakasszal. A licitáló aktiválásának feltétele a becsérték 10%-ának megfizetése, engedélyköteles vásárló esetén az engedély előzetes ellenőrzése. A kikiáltási ár a becsérték, a legalacsonyabb eladási ár az egyes szakaszokban 90%, 70% illetve 50%, lakóingatlanra 90%, 80% és 70%, fogyasztóval kötött szerződésen alapuló követelés érvényesítése esetén mindvégig 100%, és csak a folyamatos

árverést és egy év elteltét követően csökkenthető 90%-ra (feltéve, hogy a fogyasztó ebben az ingatlanban lakik, és a végrehajtást megelőző 6 hónapban is ott lakott).

Az árverési vevő a jegyzőkönyv aláírását követő 15 napon belül fizet, amelyre 60 nap halasztást kérhet. A fizetés elmulasztása az előleg elvesztésével jár. Az árverési vételárral szemben a végrehajtást kérő vevő beszámítással élhet, illetve a zálogjogos hitelezővel megállapodhat a zálogjog fennmaradásáról, ami azt jelenti, hogy a záloggal biztosított követelés erejéig a vételárat visszatarthatja (a végrehajtási költségekre fordítandó vételárrészt azonban ilyen esetben is fizetnie kell). A végrehajtást kérő követelése, illetve a zálogjog alapján fennmaradó követelés olyan részben számítható be, amely részben a vételár felosztása során e követelések kielégítést nyernének.

A végrehajtó az árverési jegyzőkönyv jogerőre emelkedését követően felosztási tervet készít, majd annak jogerőre emelkedését követően kerül sor a kifizetésre.

Az ingatlan végrehajtó általi birtokba adása az ingatlan végrehajtás rendszerinti velejárója. Az adósságot ugyan kiköltözési kötelezettség terheli, azonban – amellett, hogy 6 hónapos halasztást kérhet – ezt rendszerint nem teljesítik. Az önként kiköltöző adósságot – sávós rendszerben – a vételár 1%-a (5M Ft-ig), 0,5%-a (10M Ft-ig) illetve 0,25%-a (10M Ft felett) illeti. A kilakoltatás előfeltétele a jegyző előzetes – 60 napos – értesítése, korlátja az őszi-téli-tavaszi hónapokra a kilakoltatási moratórium.

A folyamatos árverés tartama alatt érkező vételi ajánlat esetén az árverést újra ki kell tűzni és az árverés általános szabályai szerint lefolytatni. A folyamatos árverés törlésére – ha nincs ajánlat és a végrehajtás nem fejeződik be – 5 év elteltével kerül sor.

3.5. A vagyontárgyak értékesítése a felszámolási eljárásban

Felszámolás során az értékesítés módja főszabály szerint nyilvános pályázat vagy árverés. A kivételek:

- a hitelezők/a választmány hozzájárul másféle értékesítési módhoz
- gyorsan romló termék azonnali értékesítése szükséges
- az értékesítési költségek meghaladják a várható bevételt, vagy a pozitív különbözet 100.000 Ft alatti
- föld vagy tanya értékesítésére, továbbá értékpapírok értékesítésére külön jogszabály szerint kerül sor.

Az eljárás során érvényre kell juttatni a következőket:

- A kedvezőbb árbevétel és a foglalkoztatási szempontok érdekében a felszámolónak a telephelyet és annak berendezéseit együtt, önálló termelő egységhez kapcsolódó eszközönként vagy a cég vagyontárgyai egészét kell értékesítésre meghirdetnie, nyilvános pályázat vagy árverés útján.
- Ingatlan esetén a felszámoló megkeresi a tulajdonostársat (tulajdonostársakat), akik a pályázat kiírásáig, illetve az árverés kitűzéséig írásban, együttesen kérhetik a felszámolótól, hogy az egész ingatlant értékesítse, erre meghatalmazást adhatnak,

amelyben meghatározhatják a tulajdonrészükre eső minimálárát, a vételár megfizetésének módját, az ingatlan vevő általi birtokbavételének feltételeit.

- Az adós tulajdonában levő üzletrészt nyilvános árverésen vagy pályázaton kell értékesíteni. Az árverési hirdetményről, illetve a pályázati felhívásról – a pályázat kiírásával, illetőleg az árverés kitűzésével egyidejűleg – az üzletrésszel érintett gazdálkodó szervezetet értesíteni kell. Az árverési jegyzőkönyv másolatát a felszámoló megküldi a cégbíróságnak is.
- Ha az átruházható értékpapírt a felszámoló befektetési szolgáltatások nyújtására jogosult befektetési vállalkozás vagy hitelintézet bevonása útján értékesíti, erre vonatkozóan a felszámolónak értékesítési limitárát, illetve értékesítési időtartamot kell meghatároznia. Ebben az esetben a nyilvános értékesítési módtól eltérő, de az átlátható és ellenőrizhető értékesítést biztosító szabályok is meghatározhatók.

A vagyontárgyak minimál ára az első körös eljárásokban nem lehet alacsonyabb, mint a becsérték. A becsérték az aktuálisan megállapított likvidációs érték. A 2. körben az ár a becsérték 70%-a ha azt a hitelezők, illetve az 1. ranghelyi zálogjogosult nem ellenzi. A további megismételt értékesítési eljárásban a minimálár a becsérték 50%-áig – ezt követően a további megismételt értékesítési eljárásban a készletek, félkész termékek, követelések vagy a legfeljebb egymillió forint becsértékű tárgyi eszköz értékesítésekor a becsérték 35%-áig – csökkenthető. Ha a megismételt vagy a további megismételt értékesítési eljárás megkezdése előtt olyan újabb értékbecslésre kerül sor, amely a becsértéket a korábbinál több mint 20%-kal kevesebb összegben állapítja meg, a felszámoló a minimálárát legfeljebb az új becsérték 80%-áig, illetve 60%-áig, – készletek, félkész termékek, követelések vagy a legfeljebb egymillió forint becsértékű tárgyi eszköz esetében 45%-áig – szállíthatja le.

A törvény maga a hagyományos pályázat, illetve árverés szabályait határozza meg azzal, hogy

- a részlet szabályok és a minimál ár a végrehajtási rendeletben található
- elsődleges szerepet visz azonban az elektronikus lebonyolítás és az EÉR rendszer, amelynek használatát szintén külön jogszabály rendezi. Az EÉR bevezetésével az elektronikus eljárás lett a főszabály, a nyilvános értékesítést elektronikusan, az EÉR rendszerben kell lebonyolítani. Az EÉR-t létrehozó jogszabály meghatározza, hogy a Cstv. szerinti követelményeknek az elektronikus lebonyolítás során milyen módon kell megfelelni. Az EÉR rendszert az SZTFH működteti és biztosítja a felszámolók számára.

Az EÉR rendszerhez felhasználói szabályzat készült. A pályázatokat és árverési hirdetményeket a Céglőny mellett az EÉR rendszerben is közzé kell tenni. Az EÉR rendszerben érdeklődőként a nem regisztrált felhasználók is információhoz jutnak, azonban a pályázati/árverési dokumentumok letöltése, pályázat benyújtása vagy licitálás regisztrációt követően lehetséges. A regisztrált felhasználókat a felszámolóbiztos aktiválja előlegfizetés után. A kizárt licitálók ellenőrzése itt is megtörténik. Külön díjazáshoz köthető a tenderfüzet letöltése. Ártárgyalás helyett az EÉR-ben második értékesítési fordulót kell tartani azzal, hogy az első forduló ajánlatai érvényben maradnak. A licitálók egymás kilétét nem ismerik, a licit anonim. A jogszabály meghatározza a licitálás folyamatát, a licitlépcsőt, az árverés lezárásának meghosszabbítását. A jogszabály az EÉR működtetésének, auditálásának szabályait is megadja akként, hogy az biztosítsa a szabályszerű és hiteles lebonyolítást.

Az elektronikus eljárás a kényelmi szempontok és az interneten való elérhetőség mellett informatikai eszközökkel biztosít olyan háttérrel, amely az eljárást több szempontból egyszerűsíti:

- az elektronikus eljárás alkalmazásához használható program maga is egy hirdetési felület, egyúttal állandó felület, amelynek adatait a pályázók, árverezők célzottan kereshetik
- a felhasználók azonosítása, a dokumentumok megismerhetősége mind a pályázat/árverés kiírása, mint az eredmény tekintetében
- keresési funkciók
- licit lebonyolítás a szoftver segítségével
- az elektronikus lebonyolítás maga együtt jár olyan technikai megoldásokkal, amelyek megfelelő garanciákat eredményeznek a hitelességre: az eljárás során ezért nincs szükség közjegyzőre.

A nyilvános pályázat Cstv. szerinti főbb elemei:

- Pályázat közzététel a cégközlönyben (kötelezően), illetve más módon (internet, sajtótermék, polgármesteri hivatali hirdető tábla: opcionális), egyidejűleg a hitelezőket (választmányt, képviselőt, nyilvántartásba vett jogosultat) értesíteni kell
 - o Tartalma: értékesítésre kerülő vagyron meghatározása és jellemzői, értékesítési feltételek, ajánlat benyújtás formája, ideje, ajánlati biztosíték, elbírálás módja, becsérték, minimál ár, vételár fizetés módja, dokumentum átvétel, információ kérés módja, szerződéskötési határidő, egyéb lényeges információk
- Ajánlat bontás közjegyző előtt, értékelés jegyzőkönyvben
- A jegyzőkönyv megtekintését biztosítani kell
- eredménytelen pályázat: nem felel meg a feltételeknek, 3 hónapon belül újat kell kiírni
- 10%-os eltéréssel érkezett ajánlatok esetén: ártárgyalás (ahol legalább az eredeti ajánlatot kell tartani – a részt nem vevő elveszti az ajánlati biztosítékot)

Az árverés Cstv. szerinti főbb elemei:

- Hirdetmény
 - o adós adatai, árverés helye, ideje, árverésre kerülő vagyontárgyak, becsértékük, minimál ár, megtekintési lehetőség, vételár fizetés módja, szerződéskötési határidő
 - o ingatlannál továbbá: ingatlan-nyilvántartási adatok, földhasználat jogcíme, időtartama, tartozékok, terhek, egyén sajátosságok és lakott vagy beköltözhető állapot, árverési előleg
 - o egyéb lényeges körülmények
- az árverést a cégközlönyben közzé kell tenni, más módon is közzé tehető (internet, sajtótermék, polgármesteri hivatali hirdető tábla), egyidejűleg a hitelezőket (választmányt, képviselőt, nyilvántartásba vett jogosultat) értesíteni
- becsérték alatti ajánlatnál ismételt árverést kell tartani
- árverezési feltétel a becsérték 5%-ának letétbe helyezése
- az árverésen nyertes vevő a hirdetmény szerint fizet, mulasztás esetén előlegét elveszti
- az árverés a bejegyzett és ingatlan-nyilvántartáson kívüli jogokat nem érinti (kivéve azokat, amelyek a felszámolási törvény rendelkezésénél fogva megszűnnek)

- ingóság árverésén a vételárat azonnal fizetni kell, kivéve, ha a vételár az 1 M összeget meghaladja: ekkor 60 napos határidő adható. A mulasztó ki van zárva az újabb árverésből.
- az árverés közjegyző jelenlétében zajlik, az árverésről jegyzőkönyv készül.

3.6. A vagyontárgy átvétele

Az átvétel szabályozásánál is szem előtt kellett tartani, hogy az ne legyen alkalmas a kielégítési sorrend kijátszására. A szabályozások közötti legfontosabb eltérés az ingatlan átvételénél van, amire a bírósági végrehajtásban az adós és a vevő közös kezdeményezésére van mód. Ennek ésszerű indoka az az adósvédelmi követelmény, amely a felszámolásban nem értelmezhető.

Átvétel a bírósági végrehajtásban:

Ha az ingóságot nem sikerült értékesíteni, a végrehajtást kérő az ingóságot a becsérték 1%-ának megfelelő összeg fejében átveheti. Ha több végrehajtást kérő (zálogjogosult) van, az ingóságot az veheti át, aki a becsérték 1%-át meghaladó legmagasabb árajánlatot tette. Ha a becsérték 1%-ának megfelelően vagy azt meghaladóan több egyenlő árajánlatot tettek, az átvételi jogosultság a kielégítési sorrendhez igazodik. Ingatlan tulajdonjogát csak árverés keretében, vagy az adóssal való megállapodás alapján árverésen kívül, az árverés hatályával lehet átvenni (amennyiben a hitelezők térülnek vagy ahhoz hozzájárulnak). A vevő nem csak hitelező lehet.

Átvétel felszámolási eljárásban:

A 2. sikertelen pályázat esetén – a hitelezők egyetértésével – a felszámoló a pályázat vagy árverés harmadik megismétlése helyett a vagyontárgyat becsértéken az azt igénylő zálogjogosult hitelezőnek értékesíti, több igénylő esetén a zálogjogi ranghely figyelembevételével. A zálogjogosult a becsérték szerinti vételárból a ráfordításokat, a felszámolói díjelőlegre a vételár 3%-át, az Áfát, további 2%-ot a díjkiegészítési számlára és a zálogjogos, elismert követelés és vételár közötti különbözetet fizeti meg. Ahogyan az értékesítés más módjaihoz, úgy a más hitelezői átvételhez is hozzájárulhatnak a hitelezők, azonban, ha nem zálogjogos hitelezőről van szó, a vételárat teljes egészében meg kell fizetnie.

3.7. Az elővásárlási jog és gyakorlása

Elővásárlási jog a bírósági végrehajtásban:

Az elővásárlási jog a bírósági végrehajtásban előárverezési jogként az EÁR rendszerben gyakorolható. A hirdetmény kézbesítését vagy közzétételét követően a jogosultnak a licitálókkal azonosan regisztrálnia kell az árverési rendszer használatához, majd elővásárlásra jogosultként is előleget kell fizetnie és kérni az aktiválást az árverésre. Ezt követően módja van a licitlépcső nélkül tartani a legmagasabb ajánlatot. A tulajdonostársként elővásárlásra/előárverezésre jogosult az igényét tulajdoni lappal, lajstromozási okmánnyal/bizonyítvánnyal, vagy igényperben hozott jogerős határozattal igazolhatja.

Elővásárlási jog a felszámolásban:

A – közhiteles nyilvántartásba vett vagy jogszabályon alapuló – elővásárlási jog a felszámolásban – a végrehajtási szabályokkal szemben – nem licitálással vagy pályázat benyújtásával gyakorolható, illetve a jogosultnak nem kell az elektronikus rendszerben sem regisztrálnia vagy részt vennie az eljárásban, hanem (a jogosultság sorrendjében) a felszámolóbiztos felhívására, a részére bemutatott érvényes, nyertes ajánlat ismeretében tett nyilatkozatával élhet a jogával.

A Cstv. maga is nevesít elővásárlási jogot: új építésű lakóingatlan vételárát (akár részben) korábban megfizető vevő, ha a felszámolás előtt nem szerzett tulajdonjogot, elővásárlási jog illeti meg.

Természetvédelmi oltalom alatti terület, műemlék értékesítésénél a hatóság elővásárlási joga elsőbbséget élvez, több hatóság esetén a jogot megállapodásuk alapján gyakorolják.

3.8. Zálogjog

Zálogjog a bírósági végrehajtásban:

Az óvadék a bírósági végrehajtásban fennmarad, és kérelemre mentesül a végrehajtás alól, amíg a visszaadás feltételei nem állnak fenn. Értelemszerűen nem vonatkozik ez a rendelkezés a hozzátartozóval, többségi befolyás alatti céggel, illetve a cég tagjával kötött ügyletekre. Az adós által zálogjogosulti bizományként tartott vagyontárgy, érvényesített követelés – ha nem éppen e jogviszony miatti végrehajtás folyik – hasonlóan mentesíthető a végrehajtás alól.

A zálogjogosult – a későbbiekben részletezett módon – a bírósági végrehajtásban kielégítési elsőbbséget élvez. Annak érdekében, hogy a zálogjogosult olyan esetben is hozzájusson a követeléséhez, ha a vagyontárgyat 3. személy követelése fejében végrehajtás alá vonják, a Vht. lehetőséget biztosít a végrehajtásba való bekapcsolódásra abban az esetben is, ha a zálogjogosult maga nem indított végrehajtást, sőt, a követelése még nem volna esedékes.

Ingó vagyontárgy esetében a lajstromozott jármű, illetve a hitelbiztosítéki, zálogjogi nyilvántartás adatait a végrehajtó a foglalás után beszerzi, majd tájékoztatja a zálogjogosultat (alzálogjogosultat) a bekapcsolódás lehetőségéről. Ingatlan esetében az értesítésre későbbi időpontban, a becsérték közlésével kerül sor.

Az alapügyben nem végrehajtást kérő zálogjogosultnak 15 napos jogvesztő határidő mellett kell a kérelmét előterjesztenie a végrehajtó útján, a végrehajtást foganatosító bíróságnak. A bíróság nyilatkoztatja az adóst, végrehajtást kérőt, alzálogjog esetén a zálogjogosultat és a végrehajtást kérőt, hogy vitatja-e a követelést. Ha a követelés nem vitatott (közokiratba foglalt követelés esetén nem lehet vitatottnak tekinteni), és a zálogjogosult nem a hozzátartozójával, többségi befolyás alatti céggel, illetve a cég tagjával kötött ügyletet, a bíróság kielégítési jog megnyíltát megállapítja. Elutasított kérelem esetén a zálogjogosult pert indíthat.

A bekapcsolódás engedélyezésével a zálogjogosult maga is végrehajtást kérővé válik, azonban az ő javára folytatott eljárás kizárólag a zálogtárgy értékesítésére szorítkozik, illetve azon alapügytől függ, amelybe bekapcsolódott, a bekapcsolódás azonban kiterjed a későbbi

végrehajtásokban történt foglalásokra is. Ha az alapügy megszűnik, a bekapcsolódásos eljárás kizárólag a végrehajtási költségekre folytatható, e körben azonban az adós teljes vagyonával szemben. A zálogjogosult a bekapcsolódásos végrehajtás folyamatban léte alatt saját jogú végrehajtást is indíthat, ilyen esetben a bekapcsolódásos eljárása megszüntetését, illetve a végrehajtással felmerült költségekre korlátozását kell kérnie (15 napon belül).

Zálogjog a felszámolásban:

A felszámolási eljárásban a zálogjog sorsáról mindenekelőtt az alábbiakat szükséges rögzíteni:

- a zálogtárgyból, óvadékból (bejegyzett, biztosítéki célú vételi jogból) való kielégítés elsősorban a felszámolás keretében történik
 - o kivétel: az óvadék jogosultja a felszámolást elrendelő végzés közzétételétől 3 hónapon belül érvényesítheti az igényét, ezt követően a zálogjogosultakra vonatkozó szabályok szerint tarthat igényt a kielégítésre. Adós többségi befolyása alatt álló jogosult az óvadék tárgyát/összegét köteles kiadni a megtámadási határidő lejártáig
- az elidegenítési és terhelési tilalom a felszámolás kezdő időpontjában, a visszavásárlási és vételi jog, valamint a zálogjog a vagyontárgy értékesítésével megszűnik.
- a biztosítéki célú (bejegyzett) vételi jog gyakorlása a felszámolás kezdő időpontját követő 60 napon belüli nyilatkozat esetén az elővásárlási jog szabályai szerint gyakorolható, egyébként a zálogjogra irányadó szabályok szerint kerül kielégítésre.

A zálogjogosult kielégítése:

- ha a zálog a felszámolás kezdő időpontja előtt jött létre (vagy a jogviszony ekkor keletkezett), a veszély elhárítási, állagmegóvási, visszakövetelési, értékesítési költségek, adók, igazgatási szolgáltatási díjak, követelésen fennálló zálog behajtási költségek, vételár 1 százalékanak megfelelő iratanyag-rendezerési költség, valamint a vételárból (bevételből) további 7,5% levonása után maradó összeget a Ptk. szerinti kielégítési sorrendben kifizeti a zálogjogosultaknak.
- a rendelkezés vonatkozik a dologi kötelezettségre, alzálogjogra, önálló zálogra, átalakításos önálló zálogra, végrehajtási jogra. Kivétel azonban, ha a jogosult a gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője, vezető állású munkavállalója vagy azok közeli hozzátartozója, illetve élettársa, valamint az adós többségi befolyása alatt álló gazdálkodó szervezet, illetve, ha a jogosult többségi befolyással rendelkező tag, és a zálog a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése után keletkezett.
- A függő követelésre fordítandó összeget tartalékba kell helyezni
- A fennmaradó összeg az általános szabályok szerint kerül felosztásra.

Ha a zálogtárgy vagyont első ranghelyi zálogjogosult vásárolja meg, kifizeti a vételárból a ráfordításokat, a felszámolói díjelőlegre a vételár 3%-át, az Áfát, további 2%-ot a díjkiegészítési számlára és a zálogjogos, elismert követelés és vételár közötti különbözetet.

3.9. Az adós végrehajtás alá vonható, illetve felszámolás körébe tartozó vagyona

Míg a bírósági végrehajtásban elvileg működő cégről van szó, a felszámolás mellett a cég tovább működése kivételes. A KKV szektor cégei többnyire vagyontalanok, ezért ebben a körben a bírósági végrehajtás az időről időre kiadott inkasszókra szorítkozik, míg a felszámolás egyszerűsített eljárásba fordul. Amennyiben azonban van vagyontárgy, az értékesítés az eljárások központi elemévé válik.

Szükséges meghatározni, hogy az eljárás mely vagyontárgyakra folytatható le, mi minősül az adós vagyonának, illetve melyek azok a korlátozások, amelyek e vagyon értékesítésére vonatkoznak.

Míg a végrehajtásban az adós vagyonára vonatkozó információk feltárása az adós közreműködése nélkül történik, a felszámolásban az adós vezetőjének együttműködési és információ-átadási kötelezettsége van, illetve alapvető információ forrás a cég nyilvántartásában és számviteli dokumentumaiban szereplő adatok köre. Mindkét eljárásban szerepet kapnak a megkeresések (közhiteles nyilvántartások adatai, számlavezetők és hatóságok megkeresései), illetve információ forrás lehet még a helyszínen – adós székhelyén, telephelyén fellelhető vagy harmadik személynél lévő vagyontárgyakra – folytatott eljárások.

A Vht. az adós tulajdonában álló vagyontárgyak körében vélelmet állít fel arra az esetre, ha nem hatósági nyilvántartásban szereplő vagyontárgyról van szó. Így lefoglalható az a vagyontárgy, amelyről valószínűsíthető, hogy az adósé, ha az ingatlanában található, vagy egyébként a birtokában van, illetve az adós is nyilatkozathat (3. személy a vagyontárgyra vonatkozó igényét perben érvényesítheti).

A végrehajtásban az adósnak nem minden vagyontárgya értékesíthető akkor sem, ha a tulajdonát képezi. Adósvédelmi okokból a törvény meghatározza a végrehajtás alól mentes vagyontárgyak körét. Ezek részben az adós létfenntartásához, betegsége kezeléséhez szükséges eszközök, részben a munkája végzéséhez, tanulmányaihoz, mezőgazdasági tevékenységéhez nélkülözhetetlen eszközök. Ha ezen eszközök köre vagylagos, az adós választ. Mentések egyes kulturális javak, kitüntetéssel, címmel, oklevéllel járó összeg, biztosítási összeg, sztrájkalapba helyezett összeg, szerzői jog és a szerzői díj 50%-a, szövetkezeti részesedés, kárpótlási jegy. Mentések egyes speciális vagyonelemek: fuvarozás alatt álló küldemény vagy összeg, közraktárban elhelyezett dolog (nem mentes a közraktári jegy), biztonsági kőolaj készlet. A mentes eszközöket nem lehet lefoglalni.

A végrehajtásban az adós jövedelmére vezetett letiltás is korlátozott, ahol a megélhetési szempontok miatt kerülnek meghatározásra minimum összegek, illetve egyes juttatás-típusokra vonatkozó kizáró okok. Védelmet élveznek egyes, az adós meghatározott célra fordítandó jövedelmei, mint a családi pótlék. Az inkasszó intézménye gyakran ütközésbe kerül az ilyen korlátozásokkal, hiszen az adós bankszámláján kezelt összegek eredete irreleváns, azt az adós vagyonának kell tekinteni akkor is, ha a számlára letiltás alól mentes jövedelem, meghatározott célra fordítandó összeg vagy esetleg 3. személyt illető összeg érkezett. A végrehajtás alóli mentesség csak speciális számlákat érint: letéti, illetve 3. személyek pénzének kezelésére szolgáló elkülönített számlákat. Tehát, ha az adós nem tájékoztatja a 3. személyt arról, hogy ellene (ti. adós ellen) végrehajtási eljárás folyik, mindketten futják annak kockázatát, hogy az ilyen módon adós számláján jóváírt összeg a végrehajtási eljárás keretében inkasszállásra kerül.

Az adós értékpapírjainak végrehajtása nem esik korlátozás alá, ezek végrehajtására azonban a gyakorlatban ritkán kerül sor. Az értékpapírszámlát vezető szolgáltató a végrehajtó megkeresésére csak árfolyamértéket és az értékpapír megnevezését közli. Az értékpapír végrehajtására azonban eltérő szabályok vonatkoznak az értékpapír fajtájától függően, amely lehet visszaváltható, lehet forgalomképes, lehet tőzsdére bevezetett, azonban lehet kötöttségekkel rendelkező is. A végrehajtónak ezeket az adatokat mind fel kell tárnia, szükség szerint forgalmazót megbízni a feladatok végrehajtásához. (Az elmúlt években különösen az állampapírok vásárlása lett népszerű, a végrehajtók gyakorlatában azonban nem vált rendszeressé az Államkincstár megkeresése, illetve a számlavezető bankok végrehajtói megkeresésre adott – rendszerint nem teljes körű – válaszát követően a végrehajtás egyszerűen elakad.). A tőkepiaci szolgáltatók sok esetben egész egyszerűen informatikai oldalról sincsenek felkészülve a tömeges végrehajtói megkeresések kezelésére.

A felszámolási vagyon része főszabály szerint minden, amellyel az adós a felszámolás kezdő időpontjában rendelkezik, vagy amely ezt követő időpontban kerül a tulajdonába. Az ismeretlen helyen lévő vagyontárgyról az adós vezetője nyilatkozik, illetve az bírósági döntéssel köröztethető. Az adós vagyona a tröszt vállalatok és a leányvállalatok vagyona is.

A Cstv. szerinti eljárásban adósvédő intézkedés értelemszerűen nem korlátozza a vagyontárgyak értékesítését, vannak azonban olyan vagyonelemek, amelyeknél más érdekeket, szempontokat kell a vagyonértékesítés elé helyezni. Így

- természetvédelmi oltalom alatt álló terület, nemzeti vagyonban lévő műemlék, amely tekintetben tulajdonosi, kezelői jogokat gyakorol az adós, illetve maga a kezelői jog
- a vízitársulatok tulajdonában, vagyonkezelésében, használatában lévő vizek, vízellátási létesítmények és a vízitársulatoknak a közfeladatok ellátásához szükséges elkülönített vagyona
- a kárpótlás céljára elkülönített föld, a törvényben meghatározott földalap és a kárpótlási árverésre kijelöléssel nem érintett, illetve a kárpótlási árverésből visszamaradt földterület;
- a gazdálkodó szervezet vagyonából a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezése céljára jegyzékbe vett ingatlan
- szakszervezeti vagy egyéb érdek-képviselői tagdíj,
- a munkavállaló munkabéréből már levont, de még be nem fizetett közteher, tartásdíj, végrehajtás alatti tartozás
- az adós birtokában lévő olyan vagyontárgy, amelyre az eladó a tulajdonjogát a vételár teljes kiegyenlítéséig fenntartotta (kivéve, ha az adós tulajdonában lévő új dolog elválaszthatatlan részévé vált
- támogatást közvetítő cég vagyonába nem tartozik az elkülönítetten kezelt, támogatási célú pénzeszköz, befektetés, követelés, értékpapír
- védelem célját szolgáló állami tartalék
- kormány általi rögzítéstől vagy feloldástól függően a hadiipari készlet.

Míg a végrehajtás alá nem vonható vagyon esetében a korlátozás célja nagyjából az adós életéhez, munkájához, elismert érdemeihez kötődik, addig a felszámolásban harmadik személyek és a nemzetgazdasági, stratégiai célok részesülnek védelemben. A felszámolásban ez a védelem más módon is megjelenik: munkaerőpiaci vagy gazdasági okok indokolhatnak

jogi szempontból elkülönülő, de gazdaságilag összetartozó vagyonösszeségek egyben történő értékesítését, amelynél nem az egyetlen szempont az elérhető legmagasabb ár, más szempontok – mint pl. a munkahelyek megőrzése – előtérbe kerülhet.

3.10. Az értékesített vagyontárgyból való térülési sorrend, zálogjogos igények

A vagyonértékesítésből származó vételár, bevétel felosztása a hitelezők (végrehajtást kérők) között mind a végrehajtásban, mind pedig a felszámolás során olyan kielégítési sorrend szerint történik, amely a Ptk. és más jogszabályok szerint a végrehajtáson, illetve felszámoláson kívül (azok lefolytatása előtt) keletkezett kötelezettségeket és prioritásokat tükrözi vissza, mindezt azonban árnyalják eljárási sajátosságok, gazdaságpolitikai, szociális és más megfontolások. Ilyen eljárási sajátosság értelemszerűen a végrehajtás, illetve felszámolás költsége, amely egyrészt harmadik személyek felé fizetendő kötelezettség – akiknek közvetlenül nincs dolguk magával az eljárással, így szolgáltatásaik piaci ellenértékét várhatják – valamint az eljárást lebonyolító végrehajtó, felszámoló költsége és munkadíja. Részben ide sorolhatók az olyan költségek is, amelyek az adós további működtetésével, bevételtermelésével függenek össze, és a felszámolás kezdete után keletkeznek, illetve folyamatosan fizetendők. Gazdasági, szociális megfontolások húzódnak a (gyermek) tartásdíj, kártérítés, munkabér, társadalombiztosítás, adó jellegű követelések prioritása mellett. A polgári jog szabályai köszönnek vissza a zálogjog – és a záloghoz hasonlóan kezelt, biztosítéki célú más jogok – érvényesítésében, ahol fontos cél, hogy a polgári jogi jogintézményeket, és azokban sarokköként lefektetett szabályokat a végrehajtás, felszámolás is segítsen érvényre jutni, illetve ne írja felül azokat.

A költségek és követelések kielégítésére folyamatosan, a végrehajtásban egy-egy tétel behajtásának időpontjához közel kerül sor, míg van lehetőség arra is, hogy az adós vagy 3. személy (munkáltató, tartozás átvállaló, más kötelezett) közvetlenül a végrehajtást kérőnek teljesítsen. A felszámolásban a kifizetés csak a felszámoló útján történhet, szakaszosan, zálogtárgy értékesítéséhez, közbenső mérleg készítéshez vagy a felszámolás befejezéséhez kötötten.

Összehasonlítva a bírósági végrehajtás és a felszámolási eljárásban a kielégítési sorrendet, megállapíthatjuk még, hogy a felszámolásnál a zálogjoggal biztosított követelés előrébb való, mint a tartásdíj jellegű követelés. Ez a különbség abból adódik, hogy a végrehajtás, illetve a felszámolásban részt vevők adósok alanyai és kötelezettségei mások.

3.11. Kielégítési sorrend a végrehajtásban

A bírósági végrehajtásban az eljárás kezdeményezésével, elrendelésével és foganatosításával felmerült költséget kell először kielégíteni (ezen belül elsősorban a meg nem fizetett végrehajtási illetéket és az előlegezésre kötelezett szerv által előlegezett költséget), e körben a végrehajtót megillető készkiadást, költségátalányt, munkadíjat és jutalékot. Egyes tartásdíj-kötelezettségek ezt a költséget is megelőzik. A sorrend a következő:

- gyermektartásdíj,

- jogszabályon alapuló egyéb tartásdíj,
- munkavállalói munkabér és a vele egy tekintet alá eső járandóság,
- jelzálogjog (alzálogjog, kivéve, ha a végrehajtási jog előbb került bejegyzésre, ilyen esetben a végrehajtási jog saját sorrendjében történt kielégítést követően; a zálogjogok egymás közti sorrendjében ranghely szerint),
- polgári perben vagy büntetőeljárásban az adóssal szemben a bűncselekmény következtében keletkezett és a természetes személy sértett javára megállapított polgári jogi igény,
- a büntető- és a büntetésvégrehajtási, valamint a szabálysértési eljárásban az adóssal szemben megállapított, az állam javára fizetendő összeg, a vagyonekbezárási eljárási követelés (a polgári jogi igény kivételével)
- adó, társadalombiztosítási követelés és más köztartozás,
- egyéb követelés,
- végrehajtásban kiszabott rendbírság.

Adós foglalkozásához nélkülözhetetlen gépjármű értékesítésből befolyt összegből jármű kategóriánként meghatározott összeg az adóst illeti.

Ha több végrehajtást kérő van, és a befolyt összeg nem elegendő, a végrehajtó felosztási tervet készít. Felosztani az összeget azok között lehet, akik az árverési hirdetményben szerepeltek, illetve árverés mellőzése esetén, akik ügyében a végrehajtható okirat beérkezett, és a költségeket is megfizette. Az árverés során figyelembe vehető igényekről a felosztási terv elkészítése előtt a végrehajtó, azt követően a bíróság rendelkezik.

3.12. Kielégítési sorrend a felszámolásban

A felszámolási eljárásban felosztásra közbenső mérleg, illetve zárómérleg, zárójelentés és felosztási javaslat alapján van helye. Ha e dokumentumok elkészítésére a felszámolás 2 éves határidejének letelte miatt kerül sor, a be nem hajtott követeléseket és értékesíttelen vagyontárgyakat a bíróság felosztja. Ennek során figyelembe veszi a törvény szerinti kielégítési sorrendet, valamint, ha maradt záloggal (ezzel azonosan kezelendő egyéb joggal) terhelt vagyontárgy, a zálogjogos igényeket. A zálog- és a felszámolásban ezzel egy tekintet alá eső jogok a felosztással megszűnnek. A zálogjogosult tulajdonszerzésének feltétele – a korábban ismertetett átvételhez hasonlóan – a minimálár 3% + 2% + Áfa összeg megfizetése. A vagyonszerzés felosztásnál illetékmentes.

A kielégítési sorrend:

- a felszámolás költségei:
 - o az adóst terhelő munkabér és egyéb bérjellegű juttatások (felmondásnál távolléti díj, végkielégítés)
 - o az adós gazdasági tevékenységének ésszerű befejezésével, vagyonának megőrzésével kapcsolatos költségek (környezeti károsodások és terhek rendezése, termőföldvédelem és termőföld eredeti állapotba állítása, felszámoló polgári jogviszonyban dolgozó megbízottjai költsége, hulladékkezelés, felszámolás kezdő időpontja utáni gazdasági tevékenység tartozásai)

- vagyon értékesítésével és a követelések érvényesítésével kapcsolatos költségek
- foglalkoztatási programokkal kapcsolatos támogatás
- a felszámolással kapcsolatos bírósági és hatósági eljárások során felmerült, a gazdálkodó szervezetet terhelő költségek
- az adós iratanyagának rendezésével, elhelyezésével és őrzésével kapcsolatos költségek
- a felszámoló – 49/D. § (1) bekezdés alapján nem érvényesített – díja
- a vagyonfelügyelő (ideiglenes vagyonfelügyelő) ki nem fizetett és a kezesektől meg nem térült költségei és díja a csődeljárásban
- az ideiglenes vagyonfelügyelő díja
- környezeti kárelhárítás, illetve a további környezetveszélyeztetés megelőzésére fordított, állam által megelőlegezett költségek, valamint az építmények élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető állapotának elhárításával közvetlenül összefüggő, államilag megelőlegezett költség
- a felszámoló díjelőlege
- bíróság által engedélyezett, megalapozott kifogás miatt felmerült eljárási költség
- a szerkezetátalakítási szakértő díja a szerkezetátalakítás megghiúsulása miatt hivatalból elrendelt (180 napon belüli) felszámolás esetén
- a felszámolás kezdő időpontja előtt zálogjoggal biztosított követeléseknek korábban – a zálogtárgy értékesítésekor – ki nem elégített része zálogtárgy áfa nélküli értékesítési árbevétele összegéig
 - értelemszerűen a 49/D § alapján ki nem elégített követelésrész és a hitelező által nem érvényesített óvadék kerül ebbe a kategóriába
- a gazdálkodó szervezetet terhelő tartásdíj, életjáradék, kártérítési járadék, bányászati keresetkiegészítés, továbbá a mezőgazdasági szövetkezet tagja részére a háztáji föld vagy termény helyett adott pénzbeli juttatás, amely a jogosultat élete végéig megilleti
- kötvényen alapuló követelések kivételével, magánszemély nem gazdasági tevékenységből eredő más követelése (így különösen a hibás teljesítésből, a kártérítésből, sérelemdíjból eredő követelések, a szakmában szokásos várható szavatossági vagy jótállási kötelezettségek felszámoló által számszerűsített összegét is ideértve), a kis- és mikrovállalkozás, a mezőgazdasági őstermelő követelése, valamint a Szövetkezeti Hitelintézetek Tőkefedezeti Közös Alapja azon követelései, amelyek azon alapulnak, hogy a Szövetkezeti Hitelintézetek Tőkefedezeti Közös Alapja a biztosított betéttel rendelkező betétesek jogutódjává, illetve követelései jogutódjává vált
- a társadalombiztosítási alapok javára fennálló tartozások, adók és adók módjára behajtható köztartozások, az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényen alapuló követelések, büntügyi hitelezői igénybejelentés, visszafizetendő államháztartási, európai uniós vagy nemzetközi szerződésen alapuló más nemzetközi forrásból származó támogatások, közműdíjak, a társasházi közös költség és a Szövetkezeti Hitelintézetek Tőkefedezeti Közös Alapjának követelései, ezen belül
 - pénzüsszegben kifejezett vagyoneklobzás alapján fennálló büntügyi hitelezői igény, a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló törvényben meghatározott pénzbírság alapján fennálló büntügyi hitelezői igény,
 - fedezetet biztosító zár alá vétel alapján fennálló büntügyi hitelezői igény,

- társadalombiztosítási alapok javára fennálló tartozások (ideértve a szociális hozzájárulási adót is) alapján fennálló hitelezői igény,
- bűnügyi költség alapján fennálló bűnügyi hitelezői igény,
- többi hitelezői igény
- azonos sorban álló igényeket arányosan kell kielégíteni
- a fentiek megállapodás alapján egyösszegben is kielégíthetők, megállapodás hiányában egyösszegű biztosítást kell kötni ezek fizetésére.
- egyéb követelések
- késedelmi kamat, pótlék, bírság
- azok a követelések, amelyek jogosultja az adós (többségi befolyással rendelkező) tagja, vezető tisztségviselője:
 - adós többségi befolyással rendelkező tagja (részvényese)
 - adós vezető tisztségviselője
 - vezető állású munkavállaló
 - fentiek közeli hozzátartozója, élettársa,
 - az adós többségi befolyása alatt álló gazdálkodó szervezet,
 - az adós ingyenes szerződése alapján kedvezményezett szervezet vagy személy.

Elegendő fedezet hiányában az azonos sorban állókat követeléseik arányában kell kielégíteni. Felszámolási költséget, tartásdíjat, járadékot esedékességükkor, az adóshoz nem köthető hitelezőket közbenső mérleg alapján is ki lehet elégíteni, míg az adóssal kapcsolatban állókat csak a zárómérleg jóváhagyása után (30 napon belül) lehet kielégíteni.

A jövőbeni szavatossági jótállási és kártérítési kötelezettségek rendezésére egyszeri díjjal kell más gazdálkodót megbízni és ezt nyilvánosságra hozni.

A függő követelésekre tartalékot kell képezni. Ha a követelés a felszámolási zárómérleg elkészítéséig nem, vagy csak részben válik esedékessé, bírósági letétbe kell helyezni. A felszámolási eljárás jogerős befejezését követő 3. év utolsó napjáig kezdeményezheti (bírósági felhívásra) a függő követelés jogosultja a kifizetést (vagyonrendezési eljárás szabályai szerint), ezt követően pedig bármelyik hitelező, akinek a követelése nem került kielégítésre.

Amennyiben a követelés 40 napon túl, azonban 180 napon belül került bejelentésre, akkor a követelés abban az esetben is a 40 napon belül bejelentett követelések kielégítését követően kerülhet sorra, ha a követelés egyébként prioritást élvezne (pl. 40 napon túl bejelentett zálogjogos igény csak a nem biztosított követelések után elégíthető ki.) (Forrás: dr. Zsiga László: követelések, hitelezői igények a felszámolási eljárásban – előadás anyag, felszámolóbiztosok szakmai továbbképzése, Gödöllő, 2025.11.06., 2016.04.08.)

3.13. Az eljárás befejezése

A bírósági végrehajtási eljárás befejezését – ha arra nem jogorvoslat igénybevétele miatt kerül sor – nem kontrollálja a bíróság, a végrehajtónak önálló hatásköre van a végrehajtás befejezésére (a felszámolóval ellentétben). A bírósági végrehajtás csak ügyviteli befejezést

nyer, ha a követelés behajthatatlan, illetve érdemi befejezést, ha az eljárásban minden követelés megtérült.

A felszámolást minden esetben – főszabály szerint 2 éven belül – érdemben kell befejezni, mert itt az adós megszüntetése is feladat, ez pedig nem maradhat függőben. A bíróság a felszámolási zárómérleg és a vagyonszerzési javaslat alapján végzéssel határoz a költségek viseléséről, a felszámoló díjazásáról, a hitelezők követelésének kielégítéséről, a pénzforgalmi számlák megszüntetéséről és a központi értéktár megkeresésével az adós által kibocsátott értékpapírok érvénytelenítéséről, valamint kötelezi a felszámolót a még szükséges intézkedések megtételére. Ezzel egyidejűleg dönt a felszámolás befejezéséről és az adós jogutód nélküli megszüntetéséről, továbbá rendelkezik az adós leányvállalatának, illetve tröszt esetén a tröszt vállalatnak a megszüntetéséről is. Egyezség esetén a bíróság az egyezséget jóváhagyó végzésben dönt a felszámolási eljárás befejezéséről, a felszámoló díjazásáról, a költségek viseléséről és az egyezségi megállapodásból kizárt hitelezők követeléseinek kielégítéséről. A különböző jogok közhiteles nyilvántartásból való törlése iránt a felszámoló jár el.

Fennmaradó vagyon esetén a végelszámolás szabályai szerint kell eljárni (alapító, társasági tagok, állami vagyongazdálkodó rendelkezése szerint). A ki nem elégített, járadék jellegű követelésekért az állam felel, továbbá, ha a vagyoneértékesítés akadályos forgalomképtelen vagy felszámolásba be nem vonható vagyontárgy volt, annak értéke erejéig.

A felszámolás a hitelező számára hamarabb is véget érhet: behajthatatlansági nyilatkozat igénylése esetén – amelyet a felszámolótól az eljárás folyamatban léte alatt is kérhet – módja nyílik arra, hogy a követelésével kapcsolatos további lépéseket tegyen anélkül, hogy a felszámolási eljárásban a továbbiakban részt venne: behajthatatlan követelését a számviteli szabályok szerint leírhatja, más szereplők (pl. betéti társaság beltárgya, kezes) felelősségét érvényesítheti. A bírósági végrehajtásban ehhez a végrehajtás behajthatatlanság miatti szünetelésére és olyan jegyzőkönyvre van szükség, amely rögzíti, hogy az adósnak végrehajtás alá vonható jövedelme, vagyona nincs.

4. Kockázatok, eredményesség a vagyoneértékesítés kapcsán

4.1. A vagyontárgyat megszerző vevő kockázatai

A vagyoneértékesítési eljárásokban mind a végrehajtásban, mind pedig a felszámolásban felmerülnek a vagyontárgy megismerhetőségében, állapotában rejlő kockázatok, amelyet a vagyonszerző visel akkor is, ha maga is hitelező vagy végrehajtást kérő, és akkor is, ha kívül álló 3. személy.

A vagyontárgy megszerzése kapcsán a vevőnek számolnia kell azzal, hogy

- maga a pályázati eljárás, illetve az árverés rendes időtartamát jelentősen növelhetik a jogorvoslatok, ugyanis a vagyonszerzésre az eljárás szabályszerű és nem kifogásolt,

vagy elbírált folyamata, jegyzőkönyvei, határozatai jogerőre emelkedését követően kerülhet sor

- további kockázat a birtokba vétel
 - a követelésként megjelenő, harmadik személynél vagy ismeretlen helyen lévő ingó vagyontárgy eladási sikeressége igen kérdéses, vagyis ezekre nemigen érkezik licit, ajánlat
 - a felszámolónak, végrehajtónak a birtokában lévő ingóságok esetében a vagyontárgy viszonylag gyors, rendezett átadásának nincs akadálya
 - az ingatlanokat terhelhetik olyan jogok, amelyek az azonnali birtokba vételt akadályozzák, illetve amelyeknél a jogcím nélküli használat esetén külön, a használó ellen indított eljárásra van szükség ahhoz, hogy a vevő birtokba kerüljön
 - a bírósági végrehajtás specialitása, hogy kimondottan gyakori a magánszemély által használt, lakóingatlanra vezetett végrehajtás, amelyet az adós, vagy az ő jogára tekintettel más természetes személy használ, és az önkéntes birtokba adásra nem hajlandó. A végrehajtási eljárás keretében mód van arra, hogy külön bírósági eljárás nélkül a végrehajtást kérő a birtokba adást kérje, azonban több korlátozással és feltétellel. Ezek:
 - a birtokba adást határidőben kell kérni (a joggyakorlatban e határidő az árverés végétől számítandó 30 napon belül el kell hagyni az ingatlant, ezt követő 15 napon belül, tehát mindössze egy 15 napos idő intervallumban lehet kérni a kiürítést. Az idő előtti és az elkészt kérelmeket a végrehajtó figyelmen kívül hagyja. A határidők módosulnak jogorvoslat igénybevétele esetén. A jogszabály rendelkezése ellenére eltérő végrehajtói gyakorlatok alakultak ki: licit végétől, árverési jegyzőkönyv aláírásától vagy jogerőre emelkedésétől számított határidők, amelyek kezdő napját az árverési vevő nem feltétlenül ismeri)
 - beköltözhető állapotra tűzték ki és folytatták le az árverést
 - jegyző értesítés (60 nap)
 - téli kilakoltatási moratórium
 - *(megjegyzés: volt olyan végrehajtói gyakorlat, amely a kilakoltatást csak lakóingatlanra értelmezte, pedig a Vht. főszabálya a birtokba adás, amellyel szemben bizonyos védelmet kapnak a lakóingatlanok és természetes személyek).*

A bírósági végrehajtásban mind az árverés, mind az árverésen kívüli, árverés hatályával történő szerzés eredeti szerzősmód, vagyis a vagyontárgyat tehermentesen lehet megszerezni. A Cstv. is kimondja a vagyonszerzéshez kapcsolódóan a zálogjog, vételi jog, bejegyzett elővásárlási, visszavásárlási jog, végrehajtási jog megszűnését, bár itt a vagyonszerzés adásvétellel, származékos szerzősmóddal történik.

A vagyonszerző nem tudja, mellette kik, hányan, milyen összegben pályáznak vagy licitálnak. Nem biztos, hogy nyer, azonban a vételár teljes összegével – a minimális fizetési haladékot kivéve – szinte azonnal rendelkeznie kell, illetve előleget is be kell fizetnie, amelyet, ha nem nyer, csak hetek elteltével kap vissza.

A pályázaton, árverésen részt venni általában olyan befektető számára érdemes, aki párhuzamosan több ilyen eljárást kísér figyelemmel, és nem egy konkrét vagyontárgyra vágyik (pl. lakásra beköltözési céllal), hanem a hasonló vagyontárgyak bármelyike megfelel a befektetési, hasznosítási, tovább értékesítési céljainak. A befektető természetesen összeveti egymással nem csupán az aktuálisan elérhető pályázati és árverési lehetőségeket, de más piacokon elérhető befektetéseket is.

Érdemes megemlíteni azokat a licitálókat, akik az adóshoz állnak közel, vagyis szándékuk az adós segítése:

- lehetséges koncepció a vagyontárgy olcsón történő megszerzése, hogy annak használatát az adós számára a későbbiekben is biztosítsa
- és lehetséges koncepció az árak felverése, vagyis a licit emelése annak érdekében, hogy a követelés a legnagyobb mértékben térüljön, ugyanakkor
- létezik licit vásárlási szándék nélkül, amely esetben az előleg/bánatpénz elvesztése árán is az a célja az adós közeli licitálónak, hogy a kialakított, irreálisan magas áron ő nyerjen, azonban a vételárat már nem áll szándékában rendezni, ezáltal az eljárás célját megghiúsítja.

A vevőnek számolnia kell a vásárlás adó- és illeték vonzatával. A vagyontárgy jellegétől függően – illetve arra is tekintettel, hogy rendszerint használt vagyontárgyról van szó – merülhet fel ilyen fizetési kötelezettség (pl. egy fordított áfás felszámolónál a használt ingatlan megszerzésénél az áfa összegét is be kell fizetni, ami különösen nagy hátrány, ha a cég maga nem áfa alany, illetve illetéket is fizetni kell).

4.2. Hitelezői kockázatok a vagyontárgy megszerzésével kapcsolatban

A Hitelező, mint a vagyontárgy vevője a felszámolásban kötöttebben, a végrehajtásban valamivel szabadabban élhet a követelése beszámításának lehetőségével (amelyek szabályainak részletezésére a korábbiakban sor került), és ez kulcsa a vagyontárgy átvételének. Fokozatok:

- a vagyontárgyat ki kell fizetni
- ki kell fizetni, de az összeg (legalább részben) részére is felosztásra kerül
- nem kell kifizetni (legalább részben), mert beszámítható.

A hitelező mérlegelési lehetőségei között, a minden vevő számára megfontolandó körülmények mellett a beszámítás lehetősége lényeges, ha a vagyontárgyat tudja használni, hasznosítani, vagy tovább értékesíteni, ha ezáltal a térülése hamarabb megtörténik, illetve a vagyontárgyhoz kedvező áron jut.

A hitelező, amennyiben célja a vagyontárgy megszerzése, a vásárláson felül további lehetősége, hogy a vagyontárgyat átveszi, illetve a felszámolás végén ráosztják. Ezek a lehetőségek további mérlegelési szempontokat nyitnak számára a pályázaton, árverésen való részvétel mellett.

A hitelezőnek e minőségében arra is lehetősége van, hogy a vagyontárgy 3. személy, más hitelező számára történő értékesítéshez, átvételhez hozzájáruljon. Ennél a döntésnél megfontolhatja, hogy

- a vételárat a vagyontárgy értékéhez megfelelőnek tartja-e
- a vagyontárgy mennyire piacképes (lesz-e rá más vevő, jobb áron)
- a térülésből neki jut-e

- érdekében áll-e őt a sorban megelőző hitelező vagy költség térülése (pl. további ingatlanra szeretne licitálni és beszámítani, de a megelőző ingatlanból a végrehajtási költség már nagyrészt térült, így az nem csökkenti az általa beszámítható összeget).

Természetes, hogy a hitelező abban az esetben kíván vagyontárgyat szerezni, ha azt tudja hasznosítani vagy tovább értékesíteni, illetve az idő tényezőt és az elérhető árat is figyelembe veheti: korábban térül, esetleg (hasznosítással, tovább értékesítéssel) nagyobb mértékben térül, ha a vagyontárgyat felosztás bevétele nélkül, a felszámolás, illetve végrehajtás folyamán megszerzi. Mérlegelnie kell azonban, hogy az eddigi kintlévőségére (hitelezői igény, előlegezett eljárási költségek) milyen összeget kell ráfizetni. Optimális esetben a vagyontárgy értéke a követelése(i) értékének közelében van: ha a vagyontárgy vételára sokkal magasabb, mint a követelés, a különbözet fizetése komoly összeget tehet ki. Ha a vagyontárgyból a térülés részleges, az átvétellel felmerülő és a későbbi hasznosítási, tovább értékesítési költségekkel sem biztos, hogy arányban van az így elérhető előny.

A hitelező szempontjából érdemes végül azt is szövé tenni, hogy a térülés nagysága nem önmagában vizsgálható, hanem – ha a hitelező nem követelésvásárló cég – az egyúttal veszteség minimalizálás, vagyis a kockázatok mellé a kényszerű helyzetek (pl. az adós vagyonából egyszerűen nem jön ki több térülés, vagy a hitelező nem maradhat ki a kényszeregyezségből) értékelése, a kisebbik rossz választása is fókuszba kerül.

4.3. Az értékesítésre kerülő vagyon/vagyontárgyról rendelkezésre álló információk, azok teljessége, megbízhatósága

A pályázati, árverési értékesítés szabályozása törekszik arra, hogy versenyszerű helyzetet teremtsen és ezáltal a vételárat maximalizálja, a szabadpiaci értékesítési lehetőségeket azonban sem árban, sem rugalmasságban, sem alku lehetőségekben nem éri el, így nem ritkán a vételár a piacihoz képest szerényebben alakul. A befektetők a leggyakrabban ezt a szempontot értékelik, amikor vásárolnak.

A vagyonértékesítés magától értetődő előfeltétele olyan vagyontárgyak megléte, amelyek piacképesek, illetve amelyek a végrehajtás vagy felszámolás eljárási szabályai mellett is sikerrel értékesíthetők.

- A több cégben is fellelhető, használt irodai eszközök értékesítése legtöbbször sikertelen, a bírósági végrehajtásban pedig lefoglalni is értelmetlen (amennyiben megteszik, akkor azt csak nyomásgyakorlási céllal, a tényleges értékesítés szándéka nélkül teszik).
- A hétköznapi használati tárgyak – melyek főleg magánszemély elleni végrehajtásban kerülnek elő – szintén az értékesíthetetlen, illetve magas költséggel értékesíthető kategóriába tartoznak.
- A nem nyilvántartott vagyontárgyak gyakran csekély értékesíthetősége mellett az eljárás alá vonhatósága is kérdéses lehet.

Az értékesítésre kerülő vagyontárgyak – eljárástól, értékesítési formától független – közös jellemzője, hogy az állapotukról, értékükről, eladhatóságukról az eljárásban nem keletkezik megbízható információ, azt – ha módja van rá – a pályázónak/árverésen részt vevőnek kell beszereznie.

A legnagyobb piaci érdeklődésre számot tartó vagyontárgyak a lakóingatlanok, amelyek értékesítése a piaci ár közelében történhet. Ennél számottevően nagyobb bármely nem lakó ingatlan értékesítési kockázata. Az ingóságok – mint használt eszközök – esetében az eladási ár jelentős csökkenésével kell számolni, bár ezek is sokfélék, nem képeznek közös kategóriát. E körben a leggyakoribb személygépjárműveknek az értékelési és értékesítési gyakorlata sem kedvez a magasabb áraknak, a speciális rendeltetésű eszközök (gépek, gyártósorok) esetében pedig a vevőkör szűkebb (akárcsak a nem lakó ingatlanoknál).

A felszámolási, illetve végrehajtási eljárásokban alkalmazott értékelési módszerek többnyire nagyságrendi ár megállapítására alkalmasak (pl. a környéken szokásos négyzetméter ár, katalógus szerinti, kereskedők közt használatos ár), és még a – nem minden esetben kötelező – értékbecsülő igénybevétele sem eredményez teljes pontosságot. Ennek oka egyrészt az, hogy a vagyontárgy nem feltétlenül ismerhető meg – pl. a használó nem engedi be az értékelőt a lakóingatlanba –, másrészt pedig, hogy a piaci körülményekre szabott értékbecslés adatait egy speciális értékesítési eljárás során használják fel.

Az értékbecslés kötött módszertana (újraelőállítási költség-alapú, hozam alapú, piaci összehasonlító) még mindig sokkal sterilebb annál, mint annak tesztelése egy hagyományos értékesítési folyamatban, hogy mennyit hajlandók ajánlani a vagyontárgyért. (Pl. a lakóingatlan-értékesítés gyakori módszere: a piaci összehasonlító árnál magasabb hirdetési ár, majd annak az érdeklődők száma függvényében történő progresszív csökkentése, illetve mindehhez a hasonló ingatlanokra jellemző alkusáv figyelembevétele.)

A fenti bizonytalanságok eredménye, hogy a vásárló, licitáló többnyire óvatos, és erősebben használt, javítandó, felújítandó állapotot feltételez, illetve a tulajdonba, birtokba kerülés hosszabb idejét és a jogorvoslatok kockázatát is árazza. E körülmények az árakat lenn tartják.

A vagyontárgyak értékesítése nem vonatkoztatható el az általános piaci helyzettől, amely meghatározza a vásárlási kedvet:

- a vagyontárgy piacán aktuálisan érdemes-e befektetni, van-e más, virágzóbb piac
- a vagyontárgy piaca, ha az hullámvasút-szerű, melyik szakaszban tart éppen
- az általános gazdasági helyzet a befektetéseknek kedvez vagy a megtakarításoknak, általános-e az óvatosság, vagy erősebb a befektetési kedv
- bár a konkrét vagyontárgy megszerzése a felszámolásban, illetve végrehajtásban ritkán hitelezhető, kihat a vásárlási kedvre a kedvező – esetleg más célú – hitelfelvételi lehetőség, illetve jótékony hatással lehet a tovább értékesítésre.

5. Hitelezővédelem, adósvédelem, garanciák

5.1. Az értékesítésre kerülő vagyontárgyak megfelelő értéken történő eladásának garanciái

Az értékesítési eljárások elmúlt évtizedekben történő fejlődése, konkrétan az elektronikus eljárásokra való áttérés nagy lökést adott a vagyontárgyak eladásának.

A személyes részvétellel lezajlott árveréseken következetesen csak minimál áron volt lehetséges a vagyontárgy eladása, mert az árverésen megjelent érdeklődők személyesen egyeztethettek egymással arról, hogy ki licitáljon és ki tartózkodjon attól. Az elektronikus eljárás, és ezzel az anonimitás megerősítése az első olyan garancia, amely kedvezett a valódi licit-helyzetek kialakulásának. A tapasztalat azt mutatja, hogy ez a legfontosabb garancia. Az értékesítés elektronikus formája a költségekre is kedvezően hat mind a lebonyolítók, mind pedig a pályázók/licitálók részére (pl. megspórolható egy árverési helyiség bérlése, az oda utazás költsége és időigénye, a közjegyző költsége).

A megfelelő értéken történő eladás további garanciái a korábban ismertetett jogszabályi rendelkezések fényében:

- az értékmeghatározás módja (adó- és értékbizonyítvány, szakértő)
- a pályázat/árverés lebonyolításának eljárási kötöttségei (átláthatóság biztosítása, közjegyző igénybevétele, a meghirdetés során annak biztosítása, hogy a vásárlási lehetőség az érdeklődők széles köréhez eljusson (cégközlöny, országos napilap, internet, EÁR és EÉR), a pályázat bontásának, az ártárgyalásnak, illetve a licitnek a szabályai)
- az alternatív értékesítési módok és becsértékek, illetve (alacsonyabb) árak hitelezői hozzájáruláshoz kötése
- kifogásolási, megtámadási lehetőség az érték és az eljárás ellen
- a vagyonszerzésből kizárt személyek szabályozása
- a kielégítési sorrend megtartása a vagyontárgy átvétele, hitelezői megvásárlása, felosztása, a követelés beszámítása során.

5.2. Adósvédelem a vagyonértékesítés során

Az adósvédelem elsősorban a bírósági végrehajtás eszköztára a korábban ismertetett szabályok szerint, a végrehajtás alól mentes vagyontárgyak (és jövedelem) körében, a lakóingatlanok vonatkozásában, a kilakoltatási moratórium tekintetében, a természetes személyek ingatlanfinanszírozás körében vásárolt, árverésen értékesítendő ingatlanai, a munkához használt gépjármű vonatkozásában.

Az adósvédelmi rendelkezések része a fokozatosság elve a bírósági végrehajtásban, amely a pénzeszközökre (bankszámlákra), jövedelemre, ingó, végül ingatlan vagyona vezettetett végrehajtás sorrendjét határozza meg. Az egyes vagyontárgyak lefoglalása az eljárás elején megtörténik, azonban az értékesítésre kötött sorrendben kerülhet sor. Értelemszerűen nem szükséges pl. az ingó kategória teljes kimerítése az ingatlan árveréshez, az azonban igen, hogy az ingóságokból előre láthatóan, ésszerű időn belül és/vagy maradéktalanul ne legyen lehetséges a követelés behajtása. (A végrehajtást kérőnek e keretek között módja van meghatározni, mely vagyontárgyakból kerüljön sor a követelés behajtására).

A felszámolásban ilyen garanciára nincs szükség, hiszen az adós minden esetben gazdálkodó szervezet, amelynek képviselője, a felszámoló maga is hitelező a felszámolási költségek vonatkozásában. A garanciarendszer tehát a hitelezők egymás közti viszonyait, szavazati jogát, kielégítési sorrend védelmét teremti meg.

Az adósvédelem nem korlátozódik a felszámolási jogszabályokra. Az elmúlt másfél évtized fogyasztóvédelmi és veszélyhelyzeti szabályai a végrehajtások közé is beszivárogtak. A devizahitelezés negatív következményeinek elhárítása a Hpt. szabályait írta át, amely leginkább a fogyasztóval szembeni (deviza) követelés érvényességére és bírósági végrehajtásban történő érvényesíthetőségére hatott ki, de korlátozták a bankok számára az ingatlanok kényszerértékesítését (kvóta alkalmazásával), ugyanakkor a végrehajtáson kívüli árverések újra szabályozása ezt a jogintézményt praktikusán megszüntette. Az elszámolási törvények a végrehajtások felfüggesztésével jártak, a Covid időszaka alatt pedig konkrét végrehajtási korlátozások (pl. árverési moratórium) bevezetésére került sor. Indirekt módon kihatott a végrehajtásokra a felmondási/fizetési moratórium is, hiszen a fel nem mondott hitelek szükségképpen nem kerülhettek a végrehajtók elé.

Az adósvédelmi eszköztár egy eleme a személyes adatok védelme, amely a magyar Infotörvény és a GDPR együttesével és azoknak a magyar hatóság, a NAIH általi értelmezésével az adósról, cég adós esetében a céghez kapcsolódó természetes személyekről gyűjthető, nyilvántartható, felhasználható információk körét korlátozza.

5.3. Adatvédelmi kérdések

Az adatvédelmi kérdések hangsúlyosabbak a végrehajtásban, de a megszűnő cégekhez kapcsolódó magánszemélyeknek is vannak személyes adataik. Ők kevésbé vannak szem előtt: a szigort oldja, hogy a magánszemélyek egyes adatai is a cégnyilvánosság körébe esnek.

A végrehajtók is álltak jogvitában a Nemzeti Adatvédelmi és Információbiztonság Hatósággal (NAIH), ahol a maguk eljárását hatósági eljárásként úgy értelmezték a GDPR-t, hogy az rájuk nem vonatkozik, azonban a jogvitában alulmaradtak: a személyes adatok kezelését a GDPR szerint kell megoldaniuk.

Adatvédelmi kérdésekben nem konkrétan a Vht. vagy a Cstv. rendelkezéseit szükséges értelmezni, az Infotv. és a GDPR általánosabb szabályairól beszélünk, amelyek nem kifejezetten ezeket az eljárásokat vagy azon belül a vagyonértékesítést célozzák, de itt is alkalmazandók.

Az adatvédelmi, adatkezelési problémák leginkább a NAIH jogszabály-értelmezésével válnak a hitelezők számára hangsúlyossá. Eszerint

- a személyes adat kezelése a behajtási, követeléskezelési folyamatokban nem elsősorban a követelés alapjául szolgáló szerződésen alapul (hiszen az fel lett mondva), hanem a GDPR szerinti jogos érdeken (GDPR 6. cikk 1. bek. f) pont, Kúria KF.V.39.291./2020/5 sz. határozata)
- a jogos érdek alátámasztásához adatonként, egyesével érdekmérlegelési tesztet kell készíteni (az adatkezelés okának hangsúlyosabbnak kell lennie, mint az adós privát adataihoz fűződő érdekeinek)
- a NAIH a jogos érdek elismerését a jogi eljárások konkrét előírásaira szűkíti

- csak azok az adatok tarthatók nyilván, amelyek a fizetési meghagyás, végrehajtás stb. nyomtatványok kitöltendő rovatai, vagy perben szükséges megadni a bíróságnak, végrehajtásban a végrehajtónak
- az adatok készletezése is tilos, ezért még az ilyen adatok kezelése is csak akkor megengedett, ha a jogi eljárás el is indul
- a NAIH a nem jogi követeléskezelést – mivel az nincs jogszabályban nevesítve – nem ismeri el sem az adatkezelés jogalapjának, sem a jogos érdeket megalapozó eljárásnak. E körben egyedül az adós neve, lakcíme az elismert, mert ez elvileg elég a kapcsolattartáshoz
- minden egyéb személyes adathoz az ügyfél hozzájárulása kell, amely előzetes tájékoztatáson alapul, és az adatkezelési célnak még hozzájárulás mellett is meg kell felelni
- a GDPR nem enged eltérést a nemzeti jogalkotás számára a jogos érdek kiterjesztésére, ezért nincs lehetőség még arra sem, hogy az adatkezelési jogokat jogszabállyal bővítsük.

Az adatkezelési problémák a gyakorlatban a hitelezőt több ponton különösen érintik:

- az adóssal való kapcsolatfelvételt, kommunikációt nehezíti annak postai címre korlátozása
- vásárolt követelésnél a jogelőd sem adhat át az adós alapvető azonosításához, eléréséhez, tartozás nyilvántartáshoz közvetlenül nem szükséges adatot
- az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyaira vonatkozó információk csak a végrehajtás során állhatnak rendelkezésre, előzetesen nem gyűjthetők (pl. annak eldöntéséhez, hogy van-e értelme végrehajtást indítani)
- az eljárásban az adós elleni, más végrehajtást kérő javára folyó további végrehajtás adatait nem kaphatja meg,
- az adós részére kedvezmény nyújtáshoz az adós vagyoni helyzetének feltárására korlátozottan (az adós nyilatkozatával és adatszolgáltatásával) van lehetőség
- felszámolásban az adós vezetője, illetve a tartozásért vagy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet kialakulásáért felelőssé tehető személy esetében a hitelező korlátozottan rendelkezik és korlátozottan is szerezhethet információt a felelősségre vonáshoz is, és annak eldöntéséhez is, hogy vagyoni helyzete alapján érdemes-e ellene egyáltalán eljárást indítani.

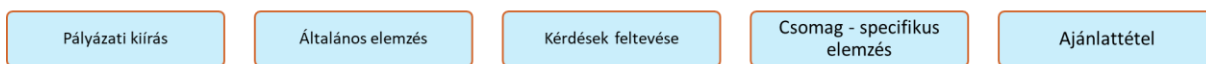
6. Példák, hitelezői modellek

6.1. Hitelezői megfontolások a követelés-vásárlás során

A követelésvásárló pénzügyi vállalkozások az üzleti tevékenységük során tipikusan olyan kérdéseket elemeznek, amelyek a jelen dolgozat fő kérdéseit fedik le. Érdemes ezért egy-egy példán keresztül áttekinteni a követelésvásárlási folyamatot, amely jól láttatja a hitelezői megfontolásokat. A követelés-vásárláshoz mindenekelőtt annak eldöntése szükséges, hogy akarunk-e, illetve milyen vételáron vásárolhatunk meg egy követelést. Ehhez értelemszerűen fel kell térképezni a kockázatokat és valószínűségeket úgy, hogy egy-egy követelésről

rendelkezésre álló adattartalom nem teljes körű, illetve a követelés-vásárlók sem látnak a jövőbe. A követelésvásárlás folyamata:

1. ábra: követelésvásárlási folyamat (forrás: saját munka)

A bank, más szolgáltató rendszerint elektronikus úton teszi közzé a pályázati felhívását egy követelésre vagy követelés-csomagra. Ebben tájékoztat magáról a pályázati eljárásról és feltételekről, titoktartási nyilatkozatot kér, illetve táblázatos formában adja meg a követelések fő adatait. A szolgáltató biztosíthat kérdézési vagy irat-betekintési lehetőséget, előírhat minimál-árat, az ajánlattételre pedig szervezhet licit-folyamatot vagy ártárgyalást. Gyakrabban követelés-csomagot, ritkábban egy-egy követelést önállóan bocsát a vásárlók rendelkezésére. A követelésvásárlók a táblázat adataiból kiindulva tisztázzák, milyen típusú, nagyságú követelésekből áll a csomag, majd elvégzik annak e jellemzőkhöz igazított értékelését.

Nézzük meg, hogyan zajlik egy konkrét, pályázható követelés vásárlás előtti felmérése és árazása, ha egy kkv szektorba tartozó cég tartozásáról lenne szó:

2. ábra: követelésvásárlási folyamat (forrás: saját munka)

A Bank által adott adatok: csak táblázat, iratbetekintési lehetőséget a bank nem adott.

- A pályázat lényege XY Kft, F.a.-val szembeni követelés megvásárlása. A táblázat tartalma:
- tőke 10M, teljes tartozás 15M
- magánszemély kezes

- 1 ingatlan fedezet, címmel, értékkel: 20 millió forint
- eljárások: fa folyamatban, amibe a Bank bejelentette az igényét, a magánszemély elleni vh pedig szünetel.

Az adatokat egyéb forrásból ki kell egészíteni ahhoz, hogy a követelés árazható legyen. Ezek a források: Opten, tulajdoni lap, Google térkép és utcakép

- Az Optenből megnézhetjük a céghálót, van-e kapcsolódó cég és annak mi a státusza. Levonhatunk következtetést a fő tevékenységből, (mondjuk üzletviteli tanácsadás, ami azt jelzi, hogy nincs olyan tevékenysége a cégnek, ami komolyabb, értékesebb tárgyi eszközöket vagy tőkefelhalmozást igényelt volna). Szintén ellenőrizhetjük, hogy a beszámolóit leadta-e, mióta nem adja le. Megnézhetjük, hogy az adószám nincs-e törölve, láthatjuk a tulajdonos, ügyvezető személyében történt változásokat és láthatjuk a korábbi, cég elleni eljárásokat, végrehajtásokat is.
- Google: a fedezeti ingatlan képét kereshetjük meg, illetve felmérhetjük az ingatlan környékét, mennyire lehet eladásnál érdeklődőkre számítani.
- A tulajdoni lap egy aranybánya: láthatjuk az ingatlan adatain kívül a tulajdonost, a korábbi tulajdonosokat, a jelenlegi és korábbi terheket. Látható, ha a finanszírozott személy vagy zálogkötelezett elhunyt (a jelenlegi tulajdonos szerzési jogcíme: öröklés), és hogy az a finanszírozás után következett-e be (szerzés dátuma, zálogbejegyzés dátuma). Láthatjuk, bejegyezték-e egyáltalán a bank tulajdonjogát, és ha igen, első helyen van-e. Láthatjuk, volt-e már kitűzve árverés, illetve feltételezhetjük, hogy sikertelen volt, ha még mindig a zálogkötelezett a tulajdonos, illetve nincs törölve a zálogjog.
- A konkrét példánál láthatjuk, hogy a kezes volt az ingatlan tulajdonosa, de eladta a vh indulása előtt, banki zálog be van jegyezve, de a tulajdonosváltás annak időpontja után következett. Felmerülhet az is, hogy a bank bevonta a kötelemből az új tulajdonost, de az ilyesmit illik feltüntetni a banki pályázat táblázatában.

Következtetések:

- felszámolásban nem lesz pénz (a beszámolót elmulasztó cég esetében soha nincs)
- kez4estől nem várható térülés – nem csak a szünetelő vh miatt, hanem mert rafináltan gondoskodott arról is, hogy ne legyen a nevén vagyron
- térülés tehát kizárólag az ingatlanból lehetséges
- kérdés, hogy
 - o van-e közjegyzői okirat, ami alapján közvetlen végrehajtás indítható az új zálogkötelezett ellen
 - o kérdés, az ingatlan érték mikori, és milyen formában értékelték
 - o összességében a térülés az ingatlan eladhatóságán múlik
 - ez pedig azon múlik, hogy mennyire jó állapotú, milyen jó környéken van és mennyire keresett ingatlan típus, végül, hogy a végrehajtásban helyes értéket állapítanak-e meg
- Költségek: a felszámolás és a végrehajtás költségei már meg lettek fizetve, azonban a vh folytatás költségét fizetni kell majd, illetve az új zálogkötelezett elleni eljárás díját
- időigény: közjegyzői okirat nélkül 3 év, közjegyzői okirattal 2 év pereskedést spórolhatunk. Az ingatlan árverésére a vh-ban 1 év elteltével kerülhet sor
- Mivel már van folyamatban vh, a felszámolás befejezése irreleváns, a készfizető kezes ellen a felszámolástól függetlenül lehetett eljárást indítani.

- Árazás: az ingatlan és tőke % közül a kisebb figyelembevételével történik.

Érdeemes a fenti elemzést összevetni egy sok követelésből álló csomag értékelésének folyamatával:

3. Ábra: követeléscsomag elemzés (forrás: saját munka)

Csomag elemzési táblázatok

Terméktípus	db	%	Tőke	%	Teljes	%	Átlag tőke
1. termék							
2. termék							
3. termék							
Összesen							

Tőke megoszlás	db	%	Tőke	%	Teljes	%	Átlag tőke
0 - 1 millió között							
1 - 5 millió között							
5 - 10 millió között							
10 millió felett							
Összesen							

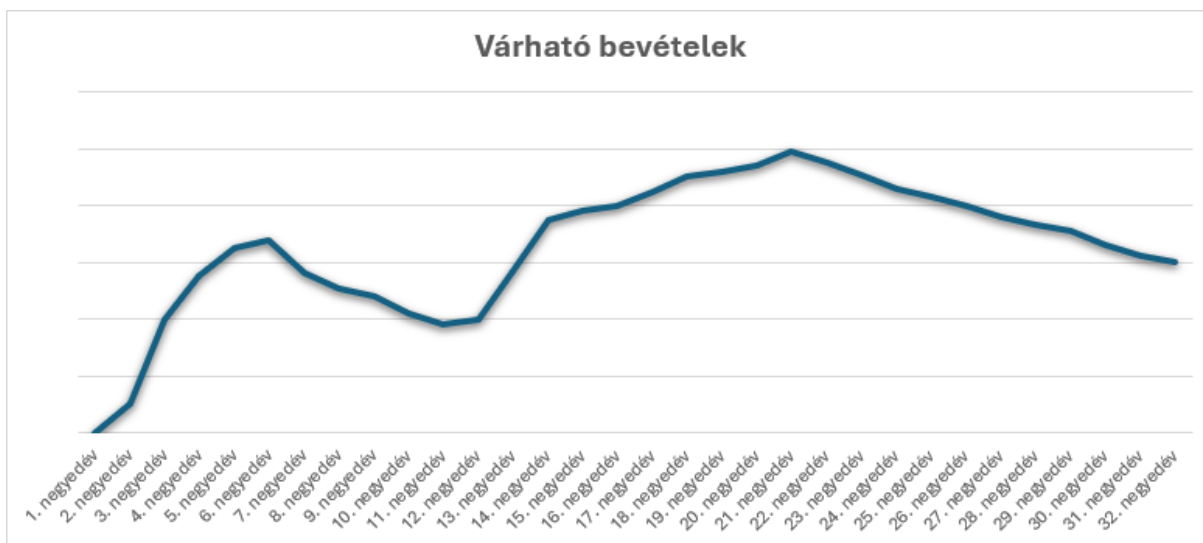
Felmondás/Lejárat éve	db	%	Tőke	%	Teljes	%
Nincs felmondva						
2019						
2020						
2022						
Összesen						

Ügylet-ügyfél kapcsolat	Ügyfél	%	db	%	Tőke	%	Teljes	%
1 ügyfél 1 ügylet								
1 ügyfél 2 ügylet								
Összesen								

Ügyfél szerint	db	%	Tőke	%	Teljes	%
Törölve a cégjegyzékből						
Nincs jogi eljárás						
Végrehajtás alatt						
Kénysztörlesztés alatt						
Felszámolás alatt						
Összesen						

Biztosíték	db	%	Értéke	%
Értékesíthető ingatlan				
Nem értékesíthető ingatlan				
Egyéb biztosíték				
Kezes				
Összesen				

4. ábra: követeléscsomag térülés illusztráció (forrás: saját munka)

Sok követeléses csomag esetében szembesülhetünk azzal, hogy a követelések darabszáma mellett nem reális, hogy a cégek iratait (cégenként esetleg arasnyi dossziét) egyenként áttanulmányozzuk, vagy a cégeket egyenként ellenőrizzük nyilvános adatbázisból. Ezek helyét a statisztika veszi át, ahol a követelések darabszámát és összegét is párosítjuk a jogi eljárásokkal, a személyi és vagyoni biztosítékokkal. Az elemzés fontos eleme lesz a korábban vásárolt, hasonló csomagokkal való összevetés is, azok sikeressége, térülési ideje alapján feltételezhetők az új csomag jellemzői, behajtásának lefutása is. A követeléscsomag megvásárolhatósága és vételára a következő feltételezésekből áll össze:

- mennyire homogén a csomag az adósokat, azok státuszát, a követelés-típusokat, a folyamatban lévő eljárásokat, a tartozás-nagyságokat, a fedezeteket tekintve,

- hány darab, milyen tőkeértéket, illetve milyen teljes tartozást lefedő cégünk van,
- hány darab, milyen tőkeértéket, illetve milyen teljes tartozást lefedő kezesünk, mögöttes felelősünk van,
- hány darab, milyen tőkeértéket, illetve milyen teljes tartozást lefedő ingatlanfedezetünk, esetleg egyéb biztosítékunk van
 - o amelyből várhatóan pénzt lehet behajtani,
- milyen eljárásaink vannak már folyamatban
 - o azzal, hogy a folyamatban lévő eljárás előnye, hogy a jogelőd már részben megfizethette a költségeit, illetve konkrét eljárási cselekmények eredményeit, sikerességét ismerhetjük meg, a hátránya pedig, hogy a hitelezői választásokat és az önkéntes adósi teljesítést is korlátozzák a más által kezdeményezett vagy lefolytatott (elmulasztott) cselekmények
 - o minél idősebb a csomag, minél előre haladottabbak az eljárások, annál kisebb a térülési esély
- a csomag várható térülési idejében – az eljárások előrehaladott voltát is figyelembe véve – meg kell határozni, mennyi idő alatt várjuk a vételár, mennyi idő alatt a költség (ideértve esetleg a csomag refinanszírozási költségét) térülését, végül azt, hogy mennyi idő alatt termel hasznót, illetve más csomagokhoz képest mennyit.

A cél tulajdonképpen ugyanazoknak az adatoknak a feltérképezése, mint egy db követelés esetében, azonban egy 1000 tételből álló követeléscsomag esetében ez nem lesz lehetséges. A kockázatunkat ugyanakkor csökkenteni fogja a sok követelés, hiszen egyszerre lesznek a várakozásainkhoz képest alul- és felülteljesítő ügyek a csomagban.

6.2. Hitelezői ingatlan átvétel dilemmája

A következő táblázat egy felszámolásban foglalja össze, mely hitelezői megfontolások vezetnek egy ingatlan zálogjogos hitelező döntéséhez arról, átvegye, illetve megvásárolja-e az ingatlant, és azt milyen módon tegye.

2. táblázat: ingatlan átvételi dilemma összefoglalása I. (forrás: saját munka)

Általános dilemma					
Az ingatlan hasznosítható/tovább értékesíthető? Mennyiért?	Az ingatlan birtokba vehető? Szükséges ahhoz külön eljárás?	Mennyi idő az ingatlan megszerzési eljárása és mennyi idő a hasznosítással bevételt elérni?	Az eddig elköltött összegekhez és a fennálló követeléshez kell-e további összegeket fizetni?	Az ingatlan becsértéke, minimál ára, tényleges piaci értéke? Ezek aránya a követeléshez?	Az ingatlan tényleges állapota? Ismert?

3. táblázat: ingatlan átvételi dilemma összefoglalása II. (forrás: saját munka)

<i>Lehetőség 1: Megállapodni a többi hitelezővel az átvételről</i>	
Előny:	Hátrány:
Gyors zárás	Fizetni kell: a hitelezők hozzájárulnak, ha nagyobb térülést kapnak, mint egyébként kapnának
Követelés beszámítása	Az ingatlan átvétel még nem térülés, hasznosítani is kell
<i>Lehetőség 2: Kivárni a felszámolói értékesítést, nincs átvétel</i>	
Előny:	Hátrány:
Nincs további költség, illeték, Áfa stb.	Lesz-e vevő?
Korábbi térülés	Lesz-e jogorvoslat?
	Idő tényező (hányadik körben sikerül eladni?)
<i>Lehetőség 3: Pályázaton/árverésen megvásárolni</i>	
Előny:	Hátrány:
Korábbi térülés	Fizetni kell: Áfa, ráfordítás, vételár 3% + 2%, követelés és vételár közötti különbözet
	Az ingatlan átvétel még nem térülés, hasznosítani is kell
<i>Lehetőség 4: Megvárni a vagyon felosztását és a ráosztást</i>	
Előny:	Hátrány:
Nincs illeték	a legtöbb idő
	Fizetni kell: vételár 3% + 2% + Áfa + különbözet

7. Záró gondolatok, értékelés

7.1. A jogintézmények szerepe a (nemzet)gazdaságban

A követelések érvényesítése alapvető állami funkció és nemzetgazdasági érdek, és az Állam felelőssége nem csak egy-egy eljárás jogi kereteinek megteremtésére vagy működtetésére terjed ki. A követelések érvényesíthetősége túlmutat a konkrét adóson és a beszédhető összegen, visszahat egyes termékek árazására, a szerződések tartalmára, a hitelező fizetőképességére (ha egy másik jogviszonyban ő az adós), az adott üzletág rendszeren fizető ügyfélkörére, az általános fizetési fegyelemre, a szolgáltatók minősítésére. Az adósok számát milliókban, a tartozások összegét sok 100 milliárdos nagyságrendben számíthatjuk. Nagyobb léptékben tehát a követelések megfelelő kezelése nélkül a gazdaság ellehetetlenül, a szerződésszegések, a potyautasok és a visszaélések száma növekszik.

Az Állam által biztosított eljárási lehetőségek természetesen túlmutatnak a végrehajtás és a felszámolás körén, vagy azon belül a vagyonértékesítésen, hiszen a követelések érvényesítése iránti valamennyi eljárás és jogi lehetőség (pl. a fizetési meghagyások, a perek, a

birtokvédelem, a meghatározott cselekmények végrehajtása, a köztartozások végrehajtása, az állami nyilvántartások, vagy a polgári jogi biztosítékok érvényesítése) mind elősegíthetik a behajtási célok megvalósulását. A szorosabb értelemben vett behajtás azonban a dolgozatban tárgyalt két jogintézményhez kapcsolódik, amelyek – sajátos módon – két teljesen egyforma követelés érvényesítésére két különböző utat kínálnak. A követelések behajtása összetett folyamat, amelyben a hitelezői döntéseket számos tényező befolyásolja. A jogszabályok és a jogintézmények maguk is enyhítik a kockázatot, amelyet a követelés jogosultja visel, ezzel megerősíthetik a kockázatvállalási hajlandóságot, a befektetési kedvet, és általában a nagyobb üzleti lendületet.

Az Állam szerepét az utóbbi években olyan beavatkozásként is megélhettük, amelyek bár méltányolható célok érdekében születtek, mindenképp jártak piactorzító hatással, amelyek kivezetése egyes fizetési problémák halmozott jelentkezésével járnak. Ugyanígy, a szabályozatlanság vagy a pontatlan szabályozás is hátráltatja a piacok fejlődését, ha nem tekinti a tartozások rendezését és a hitelezők védelmét az üzletmenet normális részének.

- a törlesztési, felmondási, végrehajtási moratóriumok a követeléssel kapcsolatos problémák elodázására alkalmasak, ha nem olyan célzott kört jelölnek meg kedvezményezettként, akik később, kedvezőbb gazdasági körülmények között teljesíteni tudnak
- az átmeneti adósvédő intézkedések gyakran sugalmazzák azt, hogy a tartozásokat nem kell rendezni, meg lehet úszni következmények nélkül, illetve az ezekhez fűződő kommunikáció évekig eredményezett bank- és hitelező ellenes hangulatot
- nem minden jogintézményt használunk arra, amire való: a behajtási szabályok esetenként nem a rendezett behajtást szolgálják, hanem a behajtást szociális okokból megnehezíteni, ahogyan ezt a szándékot egyes fogyasztóvédelmi rendelkezéseken is tetten érhetjük
- az adatkezelési szabályok az adósok helyzetét is nehezítik, ha a tartozások kommunikációs, illetve megállapodásos rendezésében adatkezelési korlátokat kell kerülgetni
- a banki és követelésvásárló szektor különadója és extraprofit adója szűkebbre vonja a cégek kedvezmény-nyújtási hajlandóságát, a követeléskezelési (nem jogi behajtásra vonatkozó) törvényi szabályozás hiánya pedig a megállapodásos rendezés helyett a jogi eljárások felé tolja ezeket a piaci szereplőket.

7.2. Záró megállapítások

A jelen dolgozat a felvetett kérdések és a lehetséges válaszok bemutatását akként szolgálja, hogy

- a vagyonértékesítés jogintézményei és gazdasági vonatkozásai a hitelező szemszögéből jelennek meg
- a dolgozatnak hangsúlyos része az elemzés, míg a leíró, jogszabályra épülő pontoknak nem célja a jogszabályok rendelkezéseinek maradéktalan megismétlése, szerepük abban áll, hogy hivatkozásként szolgáljanak az elemző megállapításokhoz
- az anyag a gazdasági megállapítások szempontjából sokoldalú megközelítésre törekszik, ennek során értékeli a konkrét vagyonértékesítési jogintézmények egymáshoz

viszonyított előnyeit és hátrányait, a jogintézmények hatékonyságát, a szabályozás célszerűségét, és ezen keresztül általában a felszámolás, illetve végrehajtás értékelésére is kitér

- feltárja az ismertetett jogintézmények ellentmondásait, hibáit, visszasságait, egyúttal javaslatokat fogalmaz meg egy-egy elem ésszerű vagy célszerűbb szabályozására, illetve gyakorlatára
- szempontokat és javaslatokat fogalmaz meg a hitelező előtt nyitva álló lehetőségek kihasználásához, döntések meghozatalához, a költségek tervezéséhez, a térülési idő kalkulálásához és a térülés maximalizálásához
- gyakorlatias megközelítésben véleményezi a jogintézmények működésének gazdasági hatásait mind egyéni hitelezői szinten, mind pedig átfogóan egy-egy gazdasági szektor vagy a nemzetgazdaság egésze szempontjából.

A dolgozathoz elvégzett kutatás nagy mértékben épül a személyes tapasztalatokra és saját elemzésre: több követelészárló pénzügyi vállalkozás üzleti modelljének, stratégiájának, céges követelés-kezelési gyakorlatának feldolgozására. E hitelezőknél előfordult konkrét esetek ismerete tovább bővítette az igénybe vehető támpontokat a kutatáshoz. A saját, különböző gazdasági fórumokon, konferenciákon tartott előadások anyaga szintén hozzájárult a téma alapos feldolgozásához.

A kutatás elsődleges módszere tehát a közvetlen és konkrét tapasztalatból származó információk közül a relevánsak felszínre hozása, rendszerezése és értékelése, amely hitelezői oldalról áll rendelkezésre, és amely számos felszámolási eljárás és bírósági végrehajtás eseményein, döntésein, eredményein, kudarcain és statisztikáján alapul.

A feldolgozott anyagok elsődlegesen a jogszabályok, ezek tartalmán túl, elsősorban olyan elemzések, amelyek – legalább érintőlegesen – a tárgybeli kérdésben is tesznek releváns megállapításokat. A források keresése, értékelése során feltárássra került az interneten fellelhető sajtóhírek tartalma, és a pénzügyi szakmában iránymutatónak számító egyes elemzések lényege is.

A dolgozat kapcsán az alábbi észrevételeket tartom még hasznosnak rögzíteni:

Az anyagban több száz szempont, feltétel, illetve mérlegelhető vagy mérlegelendő körülmény merül fel, amelyeket a hitelező figyelembe vesz vagy figyelembe vehet, ha a követelése, követeléseit sorsáról akar döntést hozni. A rengeteg szempont, mennyiségénél fogva nem kezelhető egy egységes mátrix létrehozásával vagy pontozásos rendszerben, azonban mégis használhatóvá teszi őket az a körülmény, hogy konkrét ügyben vagy konkrét követelésesomagra azoknak csak egy részét kell feldolgozni, illetve figyelembe venni. Így a lehetséges kiinduló adatoknak egy része fog csak rendelkezésre állni, és a rendelkezésre állóknak is csak egy része lesz a konkrét döntésnél releváns. Az adatok egy további része a „ha-akkor” viszonyrendszerben merül fel, tehát csak abban az esetben szükséges feldolgozni, ha a behajtási események egy bizonyos irányba tartanak, illetve a követelés sajátosságai azt indokolják. Az elérendő, megfelelően meghatározott céljaink tovább szűkítik a szempontok körét, amelyekkel foglalkoznunk kell.

Az adatfeldolgozás részben megkönnyíthető informatikai rendszerekkel, táblázatokkal és paraméterekkel, azonban azt minden esetben ki kell egészíteni a személyes tapasztalattal, és mindig maradnak fehér foltok is.

A felkészült hitelező arra törekszik, hogy előre felmérje üzleti tevékenysége kockázatait, számítson arra, hogy lesznek abból eredő behajtandó követelései, ha pedig ez a helyzet előáll,

akkor már az igényérvényesítés kezdetekor behajtási stratégiát alkosson, amelynek alapvető eleme egy átfogó kép alkotása, vagyis a követelés-érvényesítés egyfajta lefutásának tervezése, ahhoz reális célok rendelése. A tervezés kiterjed egyes rész-folyamatok feltérképezésére és azokra kész – esetleg több – válasz kidolgozására. A folyamat maga azonban a megvalósulása során több ágra kerülhet, tehát nem lehet egy merev modellt felállítani, amelynek minden eleméhez ragaszkodnánk. A stratégia alkotás éppúgy, mint a konkrét döntések nagyfokú rugalmasságot kell, hogy mutassanak. A dolgozat végső megállapításai között e rugalmasság kiemelése az első helyen szerepel

Táblázatok jegyzéke:

1. táblázat: Költségek igényérvényesítési eljárásokban (forrás: saját munka)
2. táblázat: Ingatlan átvételi dilemma összefoglalása 1 (forrás: saját munka)
3. táblázat: Ingatlan átvételi dilemma összefoglalása 2 (forrás: saját munka)

Ábrák jegyzéke:

1. ábra: Követelésvásárlási folyamat (forrás: saját munka)
2. ábra: Követelésvásárlási folyamat (forrás: saját munka)
3. ábra: Követeléscsomag elemzés (forrás: saját munka)
4. ábra: Követeléscsomag térülés illusztráció (forrás: saját munka)

Források

- 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról
- 1991. évi XLIX. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról
- 35/2015. IM rendelet a bírósági végrehajtói díjszabásról
- 17/2014. (II. 3.) Korm. rendelet a felszámolási eljárásban az adós vagyontárgyainak elektronikus értékesítéséről
- 225/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet a felszámolás számviteli feladatairól
- 237/2009. (X. 20.) Korm. rendelet a felszámolási eljárásban az adós vagyontárgyainak nyilvános értékesítésére vonatkozó részletes szabályokról, továbbá a felszámolás számviteli feladatairól szóló 225/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet módosításáról
- 13/2001. (X. 10.) IM rendelet az adós foglalkozásához nélkülözhetetlen gépjármű lefoglalás alóli mentességéről
- 2011. évi CXII törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 587/2022. (XII. 28.) Kormányrendelet a Bérgarancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény, valamint a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról, továbbá a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 521/2022. (XII. 13.) Korm. rendelet alapján elrendelt felszámolási eljárások részletszabályairól
- 129/2023. (IV. 17.) Korm. rendelet /módosítva a 232/2023. (VI. 8.) Korm. rendelettel/ a felszámolási eljárás során az adós gazdasági tevékenysége folytatása érdekében való értékesítés veszélyhelyzeti szabályairól
- az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (GDPR)
- dr. Zsiga László: követelések, hitelezői igények a felszámolási eljárásban (előadás anyag, felszámolóbiztosok szakmai továbbképzése, Gödöllő, 2025.11.06., 2016.04.08.)

- dr. Zsiga László: Veszélyhelyzetre hivatkozással alkalmazott rendeleti jogalkotásban közzétett, általános jogszabályokat módosító előírások a fizetéseképtelenségi eljárásokra vonatkozóan (publikáció, 2023.10.25.)
- Ézsaiás Tünde: Céginformációs körkép elgondolkodtató számokkal (Opten Kft. – RFE szakmai napok előadása, Kecskemét, 2023.10.06.)

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: **Bódizs Kornél**
A Hallgató Neptun kódja: **CY8A9Y**
A dolgozat címe: **A felszámolási eljárás és a bírósági végrehajtás összehasonlítása különösen a vagyon értékesítése szempontjából**
A megjelenés éve: **2024**
A konzulens intézetének neve: **MATE Budai Campus**
A konzulens tanszékének a neve: **-**

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

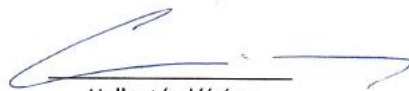
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: Budapest, 2024. év október hó 16. nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Bódizs Kornél (hallgató Neptun azonosítója: **CY8A9Y**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre **javaslom**

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Budapest 2024. év október hó 16. nap

belső konzulens

NYILATKOZAT

Bódizs Kornél (hallgató Neptun azonosítója: **CY8A9Y**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre **javaslom**

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Budapest 2024. év október hó 16. nap

dr Dobos Tamás
külső konzulens